

BOŽJA BESEDA DANES

revija Slovenskega bibličnega gibanja

בִּי אֱמֹנֶה יוֹ קִדְשִׁים בְּכָל־דַּרְכֵיכֶם כַּאֲשֶׁר הִקְרָא אֶתְכֶם קְדוֹשׁ הוּא

ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ
ἀναστροφῇ γενήθητε

»Kakor je svet ta, ki vas je poklical,
bodite tudi sami sveti.«

(1 Pt 1,15)

NOVA RUBRIKA

Osebe v Svetem pismu

BOŽJA BESEDA RASTE
Svetost

RAZLAGA ODLOMKA NOVE ZAVEZE
Bodite sveti, ker sem jaz svet

POGOVOR Z IZETOM VELADŽIĆEM

VSEBINA

UVODNIK	3
Špela Fortuna	
MALI KLJUČ SVETEGA PISMA	4
Opevano otroštvo s. Ivanka Tadina	
BOŽJA BESEDA RASTE	5
Svetost Mihaela Razboršek	
PAPEŽ FRANČIŠEK POSLUŠA BOŽJO BESEDO	6
Primož Erjavec	
POGOVOR S PRIJATELJI BOŽJE BESEDE	8
Pogovor z upokojenim pastorjem evangeličanske Cerkve Izetom Veladžičem Zlata Krašovec	
RAZLAGA ODLOMKA NOVE ZAVEZE	11
Bodite sveti, ker sem jaz svet Anja Kastelic	
RAZLAGA ODLOMKA STARE ZAVEZE	15
Goljufija in sprava v družini Samo Skralovnik	
OSEBE V SVETEM PISMU	18
Melkizedek Izet Veladžič	
METODE DELA S SVETIM PISMOM	19
Božja kulinarika s. Rebeka Kenda	
CERKVENI OČETJE BEREJO SVETO PISMO	24
Hieronimov jezik vere br. Jan Dominik Bogataj, OFM	
IZ PREVODA	27
Frederic Manns: Preučevanje nekaterih svetopisemskih simbolov Samo Skralovnik	
BIBLIČNA SKUPINA SE PREDSTAVI	29
Biblična skupina župnije Tolmin	
ZANIMA ME	30
Zakaj naj pišemo Božji in ne božji? s. Snežna Večko	
POROČILO	31
Mnogovrstne dejavnosti na svetopisemskem področju s. Snežna Večko	

BOŽJA BESEDA DANES je katoliška revija,
ki jo izdaja Slovensko biblično gibanje.
Izhaja trikrat letno.

Revijo lahko naročite ali odjavite po pošti
na naslov gibanja in uredništva.

NASLOV GIBANJA IN UREDNIŠTVA:

Slovensko biblično gibanje
Poljanska cesta 2, 1000 Ljubljana
sbg@rkc.si
www.sbg.rkc.si

UREDNIŠKI ODBOR:

dr. Maksimilijan Matjaž, dr. Marijan Peklaj,
Tatjana Rupnik, dr. Samo Skralovnik,
s. dr. Ivanka Tadina

Odgovorna urednica: s. dr. Snežna Večko

Glavna urednica: Špela Fortuna

Lektoriranje: Dragica Perme

Fotografije: Avtorji uporabljenih fotografij so navedeni pod
fotografijami. Kjer avtorstvo ni navedeno, je uporabljen
spletni vir. Avtor fotografije na naslovnici: Mojmir Fortuna.

Oblikovanje in prelom: Branka Smodiš

Tisk: Salve, d. o. o., Ljubljana

Priporočen je prostovoljni dar za pokritje stroškov izhajanja revije.
Transakcijski račun pri NKBM: SI56 0430 2000 3311 370

BODITE SVETI ...

Zadnjo januarsko nedeljo obhajamo Nedeljo Svetega pisma, tokrat pod geslom *Z Bogom v družini*. Še posebej nas nagovarja vrstica apostola Petra: »Kakor je svet ta, ki vas je poklical, bodite tudi sami sveti.« (1 Pt 1,15). Ta Beseda je tudi zame velik izziv in poraja mnogo vprašanj. Kako naj živim svetost v svoji družini, na delovnem mestu, v svojem okolju v tem norem potrošniškem svetu, ko poštenost in pravičnost nista več cenjeni vrednoti, ko besede resnicoljubnost skorajda ne poznamo več? Celó na molitev pozabljamo in ne verjamemo več v moč blagoslova.

Če sem iskrena, se to dogaja tudi meni. Velikokrat je moje življenje polno razočaranj, dvomov in bojev. Še vedno me pretrese, ko doživim kakšen šok. Zamajejo se mi tla pod nogami, ko v moje življenje vstopi negotovost in kakšna neželena sprememba. Kako se odzovem? V prvem hipu sem žalostna, morda celo jezna in se sprašujem, zakaj se vse to dogaja prav meni. A ko ne najdem odgovorov, ko si vsega skupaj ne znam razložiti in že kar obupujem, se spomnim besed papeža Frančiška, ki nas spodbuja, naj zaupamo v Gospoda, saj On ne razočara, ker je vedno na naši strani.

Le zakaj tako težko zaupam Gospodu in se mu prepustim? Kaj bi dala, da bi za to imela pogum, kot sta ga imela Simon in Andrej, ki sta takoj, ko ju je Jezus poklical, pustila mreže in šla za Njim (prim. Mr 1,17-18). Pogum, da bi Gospodu zaupala tudi takrat, ko nepričakovano pride trpljenje, pogum, da morem sprejeti križ in hoditi za Njim. Hoditi v Božji navzočnosti, v Njegovi prisotnosti. To zmorem le takrat, ko sem z Njim povezana v molitvi. Branje Božje besede me umiri, vodi in zdravi. V mojem srcu se rodi mir in objame me Božja ljubezen. Njena moč je tako velika, da se lahko Gospodu zahvaljujem prav za vse, kar mi prihaja na pot, tudi za križ, ki mi ga pošilja. To so milostni trenutki v mojem življenju, to je res Božji dar. Ko prepoznam Božje delovanje v svojem življenju in se prepustim Njegovi ljubezni, se počasi, korak za korakom, spreminja tudi moje srce. In tako včasih zmorem čisto preproste stvari – z ljubeznijo pripraviti kosilo za moje fante, ne kritizirati moža, ne obrekovati soseda ... Nič velikega, a z veseljem in ljubeznijo, kot je to delal in nas učil Jezus. Biti dobra žena, mati ... kristjanka, biti sveta, je Božja milost. To je pot, za katero potrebujem pogum in odprto srce.

O svetosti pa sta razmišljali tudi avtorici v pričujoči številki revije *Božja beseda danes*. Tako Mihaela Razboršek v rubriki *Božja beseda raste* razmišlja o tem, kako lahko zakonca postaneta sveta, Anja Kastelic pa nas ob razmišljanju odlomka iz Matejevega evangelija o soli zemlje in luči sveta (Mt 5,13-16) spodbuja, da gremo v svet, da se darujemo in pričujemo s svojim življenjem.

V pogovoru z upokojenim pastorjem evangeličanske Cerkve, gospodom Izetom Veladžićem, boste izvedeli, kako se je srečal z Gospodom, ki ga je prevzel in osvojil dobesedno čez noč, da njegovo življenje ni bilo nikoli več tako, kakor pred tem.

Stalnim rubrikam smo dodali še novo rubriko *Osebe v Svetem pismu*, v kateri bomo predstavili različne osebnosti Svetega pisma. Tokrat je na vrsti skrivnostni Melkizedek.

Dragi bralci, upam, da boste v reviji našli veliko spodbud za branje Božje besede. Zahvaljujemo se vsem, ki s svojim prostovoljnim prispevkom omogočate izdajanje revije. Povabim vas, da jo sooblikujete tudi vi in napišete prispevek. Če pa se vam porodi kakšno vprašanje, nam ga posredujte na naslov uredništva. Z veseljem vam bomo odgovorili.

Odgovore na vaša vprašanja ali spodbudo za branje Svetega pisma pa lahko dobite tudi na srečanjih ob Nedelji Svetega pisma zadnjo januarsko nedeljo. Prisrčno vabljeni, da se nam pridružite!

OPEVANO OTROŠTVO ¹

V Jezusovem rojstvu in detinstvu se izraža osvoboditev od vseh sužnosti tajnim silam, naravi in družbeni krivici. V imenu vse dotedanje zgodovine odrešenja ga pozdravljajo in sprejemajo pastirji, starček Simeon in Janez Krstnik.

Ljudje, ki so šli za Jezusom, so želeli izvedeti, kako je preživel svojo mladost, preden se je pojavil v javnosti, kdo sploh je, kdo in kaj so njegovi starši, kje se je rodil, s čim se je ukvarjal itd. Vedeli pa so že, da je Jezus Odrešenik, Božji Sin. Ugotovili so, da je bilo njegovo otroštvo prav nenavadno, čudovito. Iz na videz nepomembnih spominov so zložili prelepo zgodbo. Hkrati so opazili, kako se v tej zgodbi ponavlja to, kar se je z Izraelom dogajalo skozi dolga stoletja. Jezusovo otroštvo je bilo kakor kratek povzetek vse izraelske zgodovine. Ko so to opazili, so zložili te spomine v pesniške podobe, v prekrasne opise, kratke, a zelo pomenljive. Tako sta nastala »Evangelija Jezusovega detinstva«. Posebno lepo ga je prikazal evangelist Luka (Lk 1–2), nato evangelist Matej (Mt 1–2). Druga dva evangelista, Janez in Marko, sta začela svoj evangelij tako, kakor smo ju posnemali mi, namreč z Janezom Krstnikom in z nadaljnjim Jezusovim javnim delovanjem.

Jezus ni »padel z neba« kakor kakšen meteor. Mogel se je pojaviti samo v ljudstvu, ki ga je Bog na njegov prihod dolgo pripravljaj. Bil je to Izrael, narod, ki smo ga spoznali, ko ga je Mojzes izpeljal iz suženjstva v Egiptu. Narod, poln vere. Vero so ohranjali duhovniki, razvijali pa so jo preroki. Duhovniki so bili iz Aronovega rodu, tako imenovani leviti. Opravljali so bogoslužje v templju. Preroki pa so izhajali iz drugih rodov. Bog jih je izbral in od znotraj spodbujal, da so govorili v njegovem imenu. Preroki so nenehno in skrbno obnavljali glavno Božjo misel o osvoboditvi človeka, opozarjali na grehe naroda, ščitili siromašne in preganjane, grozili z Božjo kaznijo krivičnim bogatašem in kraljem.

V imenu te dolge preroške zgodovine je Jezusa prepoznal nekdo iz duhovniškega rodu, ki je bil hkrati prerok: Janez Krstnik. On tudi prvi pričuje in pokaže na Jezusa, ko se ta pojavi kakor dolgo pričakovani cvet na tisočletnem steblu zgodovine izvoljenega ljudstva.

Kako se je Jezus rodil? To je bila gotovo Marijina največja skrivnost, o kateri ni rada govorila. Kljub temu so evangelisti o tem izvedeli toliko, da so nam mogli sporočiti. Nekega dne je prišel Božji glasnik Gabrijel k mladi Mariji v Nazaret. Bog ji ponudi, da bi postala Mati Odrešenika. Bog čaka njeno privolitev. On nikogar in k ničemur ne

sili. Marija pa na Božje zaupanje odgovori s svojo vero in zaupanjem. Ne ve še, kako se bo to zgodilo, gotovo jo čakajo velike preizkušnje in nevarnosti, vendar je skupaj z Bogom pripravljena na vse (Lk 1,26–38).

Evangeliji pokažejo, da Jezus nikakor ni proizvod čisto naravnih zakonitosti, temveč je izreden Božji dar ljudem. Kakor je Elizabeta rodila v pozni starosti, ko tega ni nihče več pričakoval, tako je Marija spočela in rodila Jezusa deviško, proti vsakemu človeškemu pričakovanju.

Rimski cesar, ki je ukazal popis prebivalstva, niti slutil ni, da je s tem pomagal uresničiti Božji načrt, po katerem naj bi se Jezus rodil v rodnem mestu kralja Davida. Vladarji mislijo, da krojijo usodo sveta, ne vedo pa, da so orodje v Božjih rokah in da nikdar ne morejo preprečiti Božjih načrtov. Medtem ko vladar vedno bolj stiska svoje podložnike, se sredi verig zatiranja rodi svoboda, ki bo spremenila svet.

Kralj Herod je slišal, da se je rodil Osvoboditelj (Mt 2,7–12). Dobro ve, da vlada čudnemu narodu, kjer skrivnostni Bog Jahve vedno pripravlja nova presenečenja – zlasti tiranskim vladarjem. Niti z majhnim detetom se ni šaliti. Herod hitro pošlje vojake, da pokoljejo vse betlehemske otročičke. Za vsak slučaj. Da bi kralj mogel brezskrbno spati. Toda Jožef in Marija sta bila po angelu pravočasno opozorjena. Zbežita v Egipt (Mt 2,13–15). Kakor je nekoč Bog poskrbel za svoj narod in ga poslal v Egipt, da bi tam preživel obdobje velike lakote in se razvil do časa, ko ga bo izpeljal na svobodo, tako sedaj Bog vodi Jezusa v Egipt, ker je še majhen in ogrožen. Ko bo zrasel in bo nevarnost minila, se bo vrnil v Izrael, ker svoje naloge ne more izpolniti v tujini, ampak samo v domovini. Otrok pa še ni popoln človek. Mora rasti. Jezus je veliko let marljivo poslušal svoje starše (Lk 2,52–52). Preden je nastopil svoje javno delovanje, je odšel za štirideset dni v puščavo, da bi tam v molitvi in zbranosti zbral vse sile ter se pripravil za delo in poslanstvo, ki ga je čakalo (Mr 1,12–13; Mt 4,1–11; Lk 4,1–13). Tako je tudi izraelsko ljudstvo iz svojega otroštva v Egiptu skozi puščavo stopilo v novo prihodnost.

¹ Prirejeno po Kustić, Živko. Prev. 2000. *Mali ključ Svetega pisma*. Maribor: Slomškova založba.

SVETOST

»Kakor je svet ta, ki vas je poklical,
bodite tudi sami sveti.« (1 Pt 1,15)

Lani poleti sem na duhovnih vajah za zakonce med predavanjem v zvezek napisala stavek in ga pokazala možu: »Miran, si želiš, da postaneva sveta?« Mož se mi je hudomušno nasmehnil, mi pomežiknil in pokimal. Razumel me je, saj pozna mojo dušo, ki se napaja ob svetnikih. Kot svetinjico imam spravljeno *Božje okolje*, ki je bilo posvečeno svetnikom. Med njimi so tudi zakonci, kar me je še posebej nagovorilo in prevzelo. Tako dobro dene, da svetost ni prihranjena le posvečenim ljudem in je dosegljiva tudi laikom. Navdušilo me je vabilo, naj se kot zakonca odpoveva zlu in lahko bova delala čudeže. Vsak dan znova. »Vsako jutro si poglejta v oči, se odpovejta zlu in izpovejta vero. Kličita Boga v vajin odnos, v vajine misli, čustva, dvome, želje – v to, kar sta, kar živita, dihata in ljubita,« nas je pristno in osebno nagovarjal duhovnik. In letos poleti je še bolj na široko odprl vrata zakoncem do svetosti z besedami: »Tudi v zakonskem življenju je možno mistično doživetje Boga.« Izjava, ki sem si jo zapisala dobesedno in ji takoj dodala vprašanje, *kako*. Ko je bila priložnost, sem ta *kako* izrekla tudi na glas. Voditelj duhovnih vaj mi je razložil nekako takole: »Kjer se mož in žena ljubita, ostaja Bog navzoč. Nista samo znamenje Boga, ampak utelešata prostor Božje navzočnosti. Ker verujemo, da je Cerkev Kristusovo skrivnostno telo v zgodovini, je prav, da to »skrivnostno telo« prednostno prepoznamo tudi v življenju ljubezni zakoncev in družin. Ta duhovnost ni le kakšen približek duhovnemu življenju, ampak je pristna pot vrhunske duhovnosti, ki ima edini cilj združenje z Bogom in v njem z brati in sestrmi. Papež pravi, da kdor ima globoko hrepenenje po duhovnosti, naj ne misli, da ga družina ovira pri rasti življenja v Duhu, marveč je to pot, ki jo Bog uporablja, da bi ga vodila k vrhuncu mističnega zedinjenja.« Potešena in to do konca življenja. Čeprav ne bom nikoli svetnica in ne bom nikoli doživela mističnega doživetja Boga, sem mirna, potolažena in enakovredna. Vse do letošnjih poletnih duhovnih vaj sem živela v prepričanju, da mistično doživetje Boga pa vendarle sodi le posvečenim ljudem. Ne vem, zakaj in od kod to prepričanje, vem le to, da sem zagledala novo obzorje in da me Bog resnično ljubi ter daje priložnost. Bog me po možu poboža, po sinu pomaga pri kuhanju kosila in po drugem sinu mi zaupa svoje srce.

Bogu hvala za adventni čas. Hvaležna sem tudi duhovniku, ki je pri včerajšnjem nagovoru preprosto in odkrito priznal, da je kljub teološki izobrazbi in poklicnosti odkril, da ne zna moliti. In je začel znova, tako kot jaz, prositi Boga, naj se razodene, naj pride, razbije napuh, zlomi in zdrobi odpore in jih ogrne z Ljubenzijo. In to je že kanček svetosti: biti to, kar si, in iti naprej. Ne se prilagajati svetu, željam, ki vodijo od Boga, ampak nasloniti upanje na milost, ki je položena v jasli. Za to svetost se ogrevam – svetost, da Bogu izročam vse, kar me ovira na poti do nje.

PAPEŽ FRANČIŠEK POSLUŠA BOŽJO BESEDO

Papež Frančišek je velik poslušalec Besede in njen spreten razlagalec. Njegove misli naj nas navdihujejo pri branju. Zahvaljujemo se ekipi Radia Vatikan, ki dovoljuje objavo besedil z njihove spletne strani.

Imeti miselnost Boga (Mt 25,14-30)

Evangeljska prilika o talentih govori, da je Bog dal vsakomur talente po njegovih zmožnosti. Papež Frančišek najprej kliče, naj priznamo, da imamo talente in smo v očeh Boga talentirani. Smo od Boga izbrani in Bog vsakemu zaupa njemu lastno poslanstvo, hkrati pa nas hoče napraviti odgovorne. Vsakemu služabniku so bili dani talenti, da bi jih pomnožil. Medtem ko sta prva dva uresničila poslanstvo, tretji služabnik ni pomnožil talentov. Vrnil je samo tisto, kar je prejel, češ da se je zbal. Gospodar mu nameni trde besede: hudobni in leni služabnik. Kaj Gospodu pravzaprav ni bilo všeč? Papež odgovarja, da je to *opustitev*, beseda, za katero se mu zdi, da morda izginja iz rabe. Služabnikova zlobnost je bila v tem, da ni delal dobrega. Hudobni služabnik pravzaprav ni storil nič hudega, saj ni poškodoval talenta, celo dobro ga je shranil v zemljo. A storiti nič hudega ne zadošča. Gospod, ki rad podeljuje in množi dobrine, je dal talent. Služabnik ga je sprejel in se je zadovoljil s tem, da ga je ohranil. Toda tisti, ki se trudi samo ohraniti, vzdrževati darove preteklosti, ni zvest Bogu. Nasprotno, prilika pravi, da je tisti, ki doda nove talente, resnično zvest, saj ima isto miselnost kot Bog in ni pasiven. Zaradi ljubezni tvega, s svojim življenjem se zavzame za druge ter ne sprejme, da vse ostane, kot je. Edino, kar se lahko opusti, je delati za lastno korist. To je edina dopustna opustitev. (19. november 2017)

Kaj je Jožef vzel nase (Mt 1,18-24)

Ob adventnih odlomkih Božje besede se papež Frančišek ukvarja tudi z Jožefovim likom in njegovimi občutji. Govorijo mu o dvomih človeka,

njegovi bolečini, trpljenju, saj so se naokoli začele širiti vaše govorice. Jožef vsega ni razumel, vedel pa je, da je Marija Božja žena. Že se je odločil, da jo bo na skrivaj odslovil in je ne bo javno obsodil, a je posredoval Gospod z angelovim naročilom: »Vstani, vzemi Marijo na svoj dom.« To papež razume kot jasno naročilo, naj Jožef vzame nase to stanje, naj vzame v roke ta položaj in gre naprej. Kaj je moral Jožef vzeti nase? Jožef je moral nase sprejeti očetovstvo. To se zazna v Jezusovem rodovniku, kjer je razloženo, kako so mislili, da naj bi bil Jožefov sin. Nase je sprejel očetovstvo, ki ni bilo njegovo, bilo je od Očeta. Očetovstvo je peljal naprej v polnem pomenu. Ni samo vzdrževal Marije in otroka, ampak ga je spremljal pri odrasčanju, ga naučil obrti in ga pripeljal do zrelega človeka. Naložil si je očetovstvo, ki ni bilo njegovo, in to je storil brez ene besede. V evangeliju ni nobene Jožefove besede, opozori sveti oče. Jožef je mož molka in tihe pokorščine. Še nekaj je, kar je Jožef vzel nase, pravi Frančišek. To je skrivnost nazaj pripeljati Božje ljudstvo, skrivnost ponovnega stvarjenja, ki je, kakor pravi bogoslužje, čudovitejša od stvarjenja. Jožef je vzel v roke to skrivnost in pri njej pomagal s svojim molkom in delom do takrat, ko ga je Bog poklical k sebi. O tem človeku, ki je vzel nase očetovstvo in skrivnost, pravijo, da je Očetova senca, senca Boga Očeta. (18. december 2017)

Rodovitnost in nerodovitnost (Sod 25 in Lk 1)

Papež ob napovedi rojstva sodnika Samsona in preroka Krstnika razmišlja o rodovitnosti dveh nerodovitnih žena. Rodovitnost je bila v tistih časih sramota, medtem ko je bilo rojstvo otroka posebna Božja milost. V Svetem pismu je več nerodovitnih žena, ki si goreče želijo otroka, ali matere, ki jokajo zaradi izgube otroka, saj so ostale brez potomstva, kot so Sara, Naomi, Ana, Elizabeta ... Rodovitnost je eno od znamenj Boga. »Bodite rodovitni, napolnite zemljo,« je prva zapoved, ki jo je Bog dal našim očetom. Kjer je Bog, tam je rodovitnost, ponovi papež svetopisemsko

prepričanje. Pove še, kako so preroki izbirali lepe simbole za razlago rodovitnosti, kot je na primer puščava. Kaj je bolj nerodovitnejšega od nje! A tudi puščava bo zacvetela, in kar je suho, bo napolnjeno z vodo. To je resnično Božja obljuba, saj je Bog rodoviten. Nerodovitnost pa je tista, ki jo hoče hudič. Hudič hoče, da vsakdo od nas živi tako, da ne podarja ne fizičnega ne duhovnega življenja za druge; da živi za samega sebe, sebično, v napuhu, nečimrnosti. Hudič je tisti, ki daje rast ljuljki sebičnosti in nam ne daje rodovitnosti. (19. december 2017)

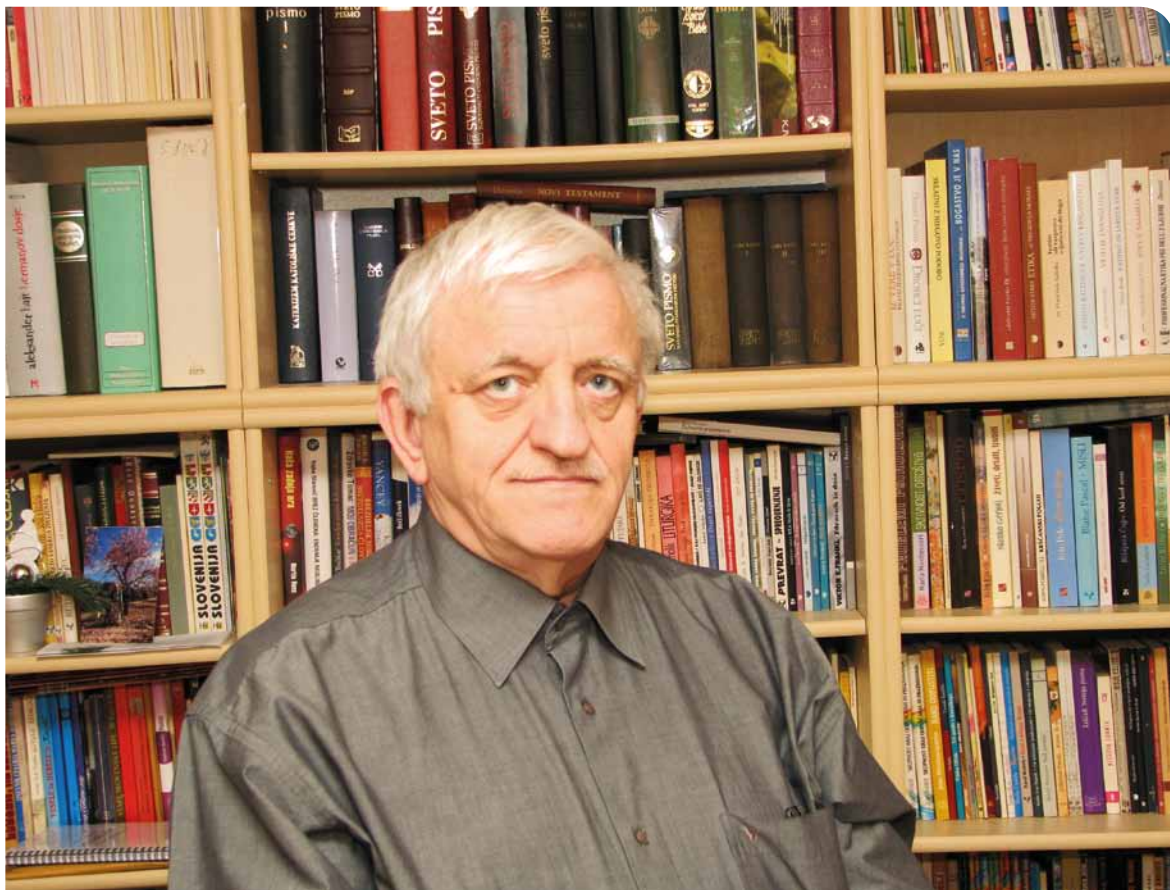
Ni imel prostora za rojstvo (Lk 2,7)

Evangelist Luka polaga v srce svete noči preprosto pripoved, da je Marija rodila in povila otroka, kar je bilo oznanjeno pastirjem. Ob oznanilu Božiča papež ne more iti mimo Lukove opombe, da je Marija prvorojenca položila v jasli, ker v prenočišču zanje ni bilo prostora. To noč je Tisti, ki

ni imel prostora za rojstvo, oznanjen tistim, ki niso imeli prostora za mizo in na ulicah mesta, pravi sveti oče. Pastirji so prvi naslovljenci tega Veselega oznanila. Zaradi svojega dela so to bili ljudje, ki so morali živeti na robu družbe. Njihov način življenja in kraji, kjer so morali prebivati, so jim onemogočali izpolnjevati vsa obredna določila verskega očiščevanja in so jih zato imeli za nečiste. Njihova koža, obleka, vonj, govorica in izvor so jih izdajali. Vse na njih je zbujalo nezaupanje. To so ljudje, ki se jim je treba na daleč ogniti, ki zbujajo strah; imeli so jih za pogane sredi vernikov, za grešnike sredi pravičnih, tujce med državljani. Njim – poganom, grešnikom in tujcem – angel reče: »Ne bojte se, glejte, oznamam vam veliko veselje, ki bo za vse ljudstvo.« Frančišek vabi, da si v sveti noči to veselje med seboj podelimo, ga praznujemo in oznamjamo. To je namreč veselje, s katerim je Bog v svojem neskončnem usmiljenju objel nas, pogane, grešnike in tujce, in nas dreza, da tudi mi storimo enako. (24. december 2017)

EVANGELIJ RES SLIŠIMO, ČE GA SLIŠIMO OD OČETOV

Pogovor z upokojenim pastorjem evangeličanske Cerkve
Izetom Veladžićem

Nekega dne
se je srečal z
Gospodom,
ki ga je
prevzel in ga
čez noč
dobesedno
osvojil, tako
da njegovo
življenje ni
bilo nikoli
več tako,
kakor pred
tem ...

Mnogim kristjanom, če ne kar večini, je bilo vabilo slediti Kristusu položeno že v zibelko. Od svetega krsta dalje so se starši in širše občestvo – kdaj z večjim, drugič spet z manjšim uspehom – trudili, da bi se mogla iskrica v njih razplamteti v močno osebno vero.

Za nekatere izbrane pa se je srečanje z Besedo zgodilo v nekem prav posebnem trenutku. Eden takih je upokojeni pastor evangeličanske Cerkve, Izet Veladžić. Mladenič iz muslimanske družine, ki vere sicer ni prav zavzeto prakticirala, se je nekega dne srečal z Gospodom, ki ga je prevzel in ga čez noč dobesedno osvojil, tako da njegovo življenje ni bilo nikoli več tako, kakor pred tem ...

**Gospod Izet, prosim delite
z nami spomin na to srečanje z Besedo,
ki je bilo v bistvu vaše prvo srečanje
s krščanstvom.**

Bilo je leta 1967, med šolskimi počitnicami. Neki binkoštni pridigar mi je po pošti poslal droben izvod *Evangelija po Janezu*. Takoj sem se lotil branja. Spomnim se, da sem prebral do sredine. »Klanfice« so bile zarjavele in rja se je širila po papirju. Spreletela me je misel, da imam v rokah sveto knjigo. Samodejno sem pokleknil ob stolu na hodniku in kleče prebral do konca. Ta Jezus, o katerem je pripovedoval Janez, me je prevzel. Postal je moj junak. Takrat sem še bral indijanarice

in se navduševal nad apaškim poglavarjem. Jezus je takoj stopil na njegovo mesto. Bil mi je všeč tisti njegov »resnično, resnično vam pravim ...«. Začutil sem, kar so začutili tudi njegovi poslušalci – ta uči kakor nekdo, ki ima oblast. Potem sem šel do katoliškega župnika in ga prosil, da mi posodi Sveto pismo, ker sem želel prebrati celo Novo zavezo. Malo se je obotavljal, ker se mu je zdelo nenavadno, da bi otrok želel brati Sveto pismo. Kmalu sem začel tudi moliti, kakor sem pač mislil, da se moli ...

Branje in molitev sta vas pripeljala na mesto pastora evangeličanske Cerkve. Zaupajte nam, kaj pomeni študij Božje besede za pripadnike te skupnosti kakor tudi za vas osebno in vaše družinske člane.

Vsa protestantska gibanja so stranski tokovi protestantizma in močno spodbujajo redno branje Biblije, spremljano s premišljevanjem in molitvijo. Protestantско geslo »sola scriptura«, s katerim so reformatorji hoteli, da bi bila v primeru teoloških sporov Biblija zadnja avtoriteta, je med preprostejšimi verniki dobilo novi pomen. Postalo je »solo scriptura«. Vernik je bral Biblijo in si jo sam razlagal, pri tem je bil prepuščen svoji domišljiji. Biblija je postala katekizem, postopoma pa nekakšen »papirnat papež«, ki naj bi vsakemu posamezniku dala dar nezmotljivosti. Nastajale so nove ločine, nova gibanja in seveda novi nauki. Dandanes obstaja precejšnji del protestantizma, znan kot »biblijsko krščanstvo«. Dejansko so tako iz Biblije naredili svoje zlato tele. Pri njih to ni več pobožno branje, pač pa malikovanje Knjige. V ravnanju so zelo togi in ozkosrčni, včasih na las podobni skrajnejšem iz drugih religij. V bistvu so se zapletli v lastne iznajdbe in strahove, iz katerih ne morejo več videti lepote evangelija.

Biblija je za večino protestantov dejansko edina točka dotika z Bogom. Vi imate lepo liturgijo, imate evharistijo, zaužijete Kristusovo telo in imate številna znamenja, s katerimi lahko izražate vero. Mi smo se tega oropali. Biblija je naše »Najsvetejše«.

Sam sem prebral Biblijo ne vem kolikokrat. Enkrat v osemdesetih sem jo prebral štirikrat v enem letu, a ugotovil sem, da to ni koristno. To je bilo eno samo hitenje. Običajno jo preberemo vsaj enkrat do dvakrat letno. Moja soproga je brala tudi med gospodinjskimi opravili. Vsake toliko je prebrala par vrstic in nadaljevala z delom in premišljevanjem. Resnemu bralcu Pisma bi priporočil, naj ne hiti. Rodovnikov v Mojzesovih knjigah ni treba znati na pamet. Raje naj se zadrži pri tistih odlomkih, ki ga usmerjajo k pravičnosti in ljubezni. Osredotoči naj se na odlomke, ki ga osvobajajo nepotrebnih strahov in jasniyo Božjo podobo. Človekova šibka točka je namreč že od raja dalje to, da se damo hitro zapeljati v napačne predstave o Bogu. Božjo držo do grešnega človeka najlepše vidimo v Jezusu samem. »Kdor je videl mene, je videl Očeta.«

Tako sem spodbujal tudi vernike v skupnosti. Ne zadostuje, da bi bili samo bralci Biblije. Z Božjo besedo se ne smemo igrati. Postati moramo izvrševalci Besede, ne pa malikovalci Knjige. Vemo, da je tisto, česar je veliko, ceneno. Raje berimo počasi, ker se tudi tako daleč pride. Tako je pri nas doma in upam, da še marsikje.

Pri razlagi Božje besede pripisujete velik pomen vlogi cerkvenih očetov. Zakaj?

Starim bratom (očetom) pripisujem vlogo avtentičnih razlagalcev. Všeč mi je bila misel, ki sem jo slišal od slovenskega teologa, ki je med pogovorom z Gorazdom Kocjančičem ob izidu knjige *Zgodnjekrščanski spisi* rekel, da je treba zaupati našim prednikom v veri, saj smo vero prejeli od njih. Očetom ni bilo treba uigibati, kakor mora ubogi vernik v neki zakotni ločini. Sami so prejeli izročilo skorajda iz rok apostolov (njihovih učencev in učencev le-teh). Spoznanje so zajemali pri izviri in so v Božjem strahu predajali naprej tisto, kar so prejeli in z veliko bojevitostjo obranili pred heretiki. Šele ob njih zasije evangelij v polni luči. Vsakomur, ki bi rad oznanjal evangelij, povem, da evangelija ni slišal, če ga ni slišal od očetov. Naj raje ne oznanja, česar ne pozna. V glavah ljudi je velika zmeda, ker je samooklicanih »čvekačev« preprosto preveč, da bi se iskalec

Z Božjo besedo se ne smemo igrati. Postati moramo izvrševalci Besede, ne pa malikovalci Knjige.

Boga mogel orientirati po njih. Naleteli boste celo na ljudi, ki v Svetem pismo najdejo, česar v njem ni; takih se izogibajte.

**Kaj se potemtakem
lahko katoličani naučimo
od evangeličanov in kaj se lahko
evangeličani naučijo od nas?**

Izhajajoč iz lastne izkušnje bi rekel, da nas kar posnemajte v branju Svetega pisma. Katolik naj bere Sveto pismo, odpre naj se Besedi, da ga nagovori. Naj pa se pri tem ne ujame v past, da bi hotel biti sam sebi edini razlagalec. Jamčim, da bo zašel. Krščanstvo ni niti vera knjige niti vera individualistov, ampak je vera v živo Besedo, ki je Oseba – Kristus. Sveto pismo je v rokah individualista zgolj literatura. En sam kristjan ali ena sama ločina nista krščanstvo. Poklicani smo v živo občestvo z drugimi kristjani in s Sv. Trojico.

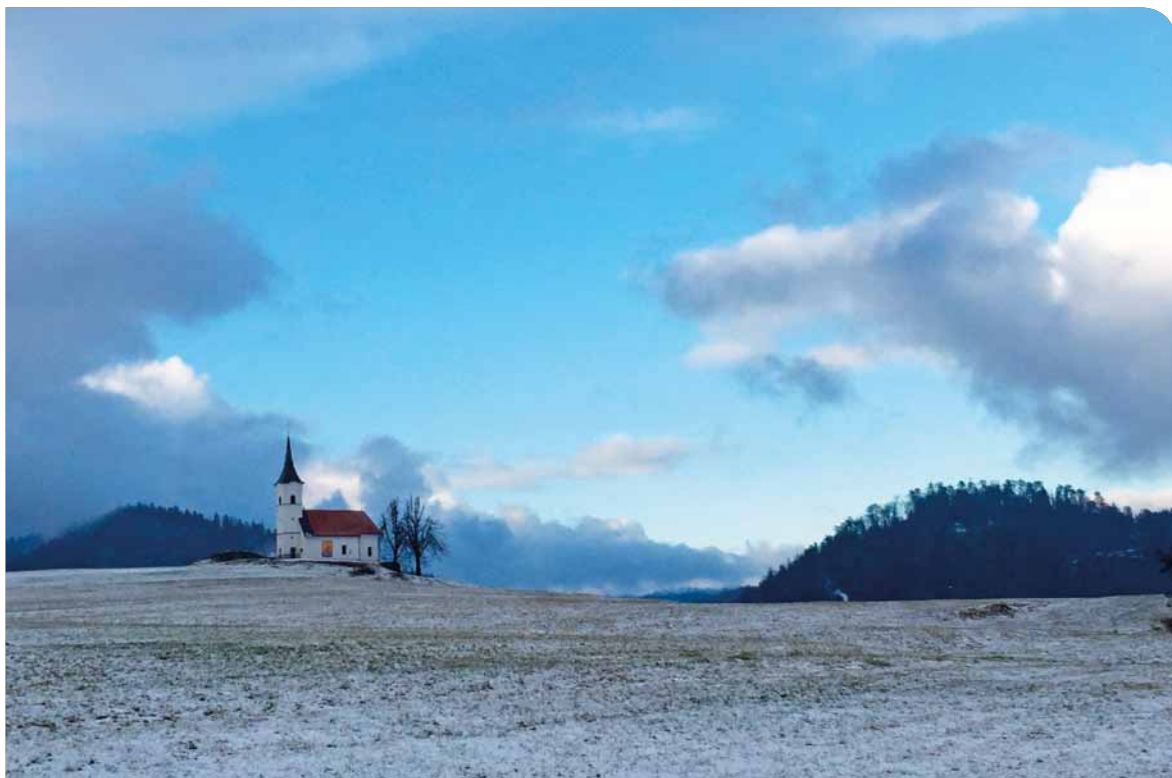
Kdor se želi poglobiti v Sveto pismo, naj se tudi primerno opremi. Treba je veliko brati. Najprej

Katekizem, potem pa teološko literaturo naših slovenskih teologov, ki je zelo dobra. Ni napačno prebrati kaj tudi izpod peresa pravoslavnih bratov in spoznati tudi zgodovino Cerkve in razvoj krščanskega nauka. Vse to vas bo obvarovalo pred nepotrebnim tavanjem in ugibanjem.

»Svojim bratom« in »vam« toplo priporočam, da svojih spoznanj ne dogmatiziramo. Isto besedilo namreč lahko nagovori vsakega drugače in to je tisto, kar je od Duha. Če naletimo na resnejša vprašanja, pojdimo z njimi k strokovnjaku, ki je to študiral in je bolje opremljen od povprečnega bralca. Strokovnjak je poslušal očete. Ve, kje jih najde in na katerem naslovu so njihove razlage, ki jih lahko bere celo v originalnem jeziku. Toliko zaupanja v očete in njihove današnje učence smemo imeti ne glede na vse turbulence, ki jih vesoljna Cerkev prav zdaj preživlja.

Protestantom pa bi vas, katolike, dal za vzor zvestobe apostolskemu nauku. Vse na svetu se sme spremeniti in reformirati, apostolsko izročilo pa mora ostati nedotaknjeno, sicer bi svet ostal brez Cerkve.

Pogovarjala se je Zlata Krašovec.

Avtor fotografije: Mojmir Fortuna

BODITE SVETI, KER SEM JAZ SVET!

To spodbudo je nemalokrat izrekel Bog po svojem preroku Mojzesu, ko je vztrajno spodbujal ljudstvo, da bi ostalo zvesto na poti v svobodo. Človek je bil namreč ustvarjen v ljubezni in za svobodo, greh pa je pojem svobode popačil. Človeku je sicer ostala svobodna volja, vendar ta zaradi greha ni bila več svobodna za izbiro dobrega. Tako se je nenehno zapletal v taka in drugačna suženjstva – zunanja in notranja.

SVETOST V STARI ZAVEZI

Zapovedi in postava

Iz Egipta so Izraelci popeljani, da bi ponovno odkrili lepoto svobode. A ni šlo. Ni šlo, ker je bilo srce človeka še vedno neozdravljivo okuženo z nezvestobo, ki jo je prinesla »kača«. Človek je bil tisti, ki se je lahko samo trudil, da bi se izboljšal in

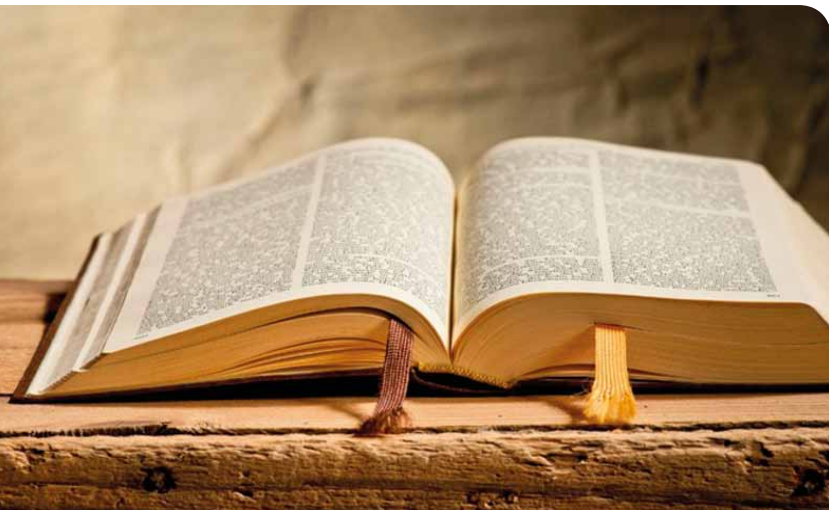
postal ponovno zvest Gospodu, srce pa je ostajalo daleč. Potrebna so bila orodja, ki bi grešnemu človeku pomagala ostajati na pravi poti. Zato so prišle table postave, zato pravila in zapovedi, zato tudi z Božje strani veliko »vzgojnih navodil«.

V Drugi in Tretji Mojzesovi knjigi se kar ponavljajo vzkliki Božjih spodbud izvoljenemu ljudstvu, naj bodo sveti, obenem pa spodbudi nemalokrat sledi tudi navodilo, kako naj ravnajo, da bodo to dosegli:

»Bodite mi sveti ljudje; ne jejte mesa na polju raztrganih živali; vrzite ga psom.« (2 Mz 22,30).

»Kajti jaz sem Gospod, vaš Bog; posvečujte se in bodite sveti, ker sem jaz svet! Ne onečiščujte se z nobeno laznino, ki mrgoli po zemlji!« (3 Mz 11,44).

»Kajti jaz sem Gospod, ki sem vas izpeljal iz egiptovske dežele, da vam bom Bog. Bodite torej sveti, ker sem jaz svet!« (3 Mz 11,45).

Ob krstu vsi mi oblečemo svetost, ki je Kristus, vse naše preostalo življenje na tem svetu pa je namenjeno le temu, da bi se na to svetost privadili in skladno z njo preoblikovali svoje mišljenje, čustvovanje ter ravnanje.

In vendar je človek ostajal odtrgani sad, ki ni bil več pripet na glavno drevo življenja. S tem pa je postal sad, ki sam od sebe lahko samo zgniye. S tem, ko se po ustvarjenem bitju zaradi te »odtrganine« ni več mogel pretakati sok Božjega življenja, večnost zanj ni več obstajala; vse je imelo le še omejen »rok uporabe«. Tako je tudi človekova zvestoba postala krajša od cvetlice, ki zjutraj vzcveti in zvečer oveni. Lahko se je še tako trudil, da bi izpolnil kako zapoved in ostal zvest, in vendar se sam od sebe ni mogel rešiti.

Postava je tako imela dva glavna namena:

- da se je z njeno pomočjo razodel greh,
- da je ljudstvo počasi vzgajala za vero, ki je ponovna vključenost v Odnos.

Lahko bi rekli, da so Izraelci takrat živeli neke vrste religijo, saj so se morali nenehno truditi, da bi izpolnili zapovedi ter ostali zvesti Jahveju, ki jih je prišel rešiti. Tudi Bog je sprejel tak odnos, ker je vedel, da drugačnega padli človek sam od sebe ni zmožen.

Svetost je v Stari zavezi tako pomenila trud in napor! Postala je skupek pravil, prepovedi, zapovedi, daritev za očiščevanje grehov in še vse, kar je temu podobnega.

Močni pričevalci

Ne glede na vse skozi celotno Staro zavezo najdemo ogromno iskrenih pričevalcev, ki so ostajali do konca pokorni Bogu in zvesti očetnim izročilom. Njihova veličina je bila ravno v tem, da so zmogli poslušati Boga in se upirati religijam

drugih narodov ter za ceno lastnih vrednot tvegati tudi svoj ugled ali celo življenje.

Tako so nam velik zgled Abraham, Izak, Jakob, Jožef, Mojzes, Jozue, Rut, Ester, Judita, Danijel, David in še neskončno število drugih.

Če povzamemo, bi v grobem lahko rekli, da je temeljni okus poti za Gospodom v Stari zavezi nekaj, za kar se mora človek truditi z lastnimi močmi in kljub temu ostaja neodrešen. Potrebno je bilo nekaj več ...

SVETOST V NOVI ZAVEZI

Odrešenje je dar

Ker se človek, okužen s strupom greha nikakor ni mogel odrešiti sam, je Bog, ki je svet kljub vsemu še vedno tako ljubil, ob dopolnitvi časa, dal svojega edinorojenega Sina, da bi se nihče, kdor vanj veruje, ne pogubil, ampak bi imel večno življenje (prim. Jn 3,16).

Bog se torej učloveči in nase prevzame padlo človeško naravo, da bi ji tako ponovno vrnil sijaj bogopodobnosti; tisti prvi sijaj, ki ga je imela v raju. Človek se navkljub vsem zapovedim in postavam vendarle ni mogel osvoboditi greha, potreben je bil sestop Boga. Tako se upravičeno začne popolnoma nova zaveza, novo štetje, nova doba. V vseh pogledih.

Tudi v pogledu svetosti. Kajti svetost nič več ne pomeni napor, trud in uravnavanje na neke zunanje vrednote, temveč postane svetost preprosto sprejetje tega, kar je Gospod za nas že storil. On sam se je odločil priti po izgubljeno človeštvo, ki je izgubilo raj, Odnos in svetost. Odločil se je, ko smo bili še grešni, da se nobeno meso ne bi hvalilo in si sami ne bi prilaščali te zasluge. Odrešenje nam je poklonila čista Očetova ljubezen, ki preprosto ni prenesla pogleda na svoje izgubljene otroke.

Ljubezen namreč ne prenese, da bi izgubila tistega, ki ga ljubi, zato daje samo sebe, da bi drugi lahko bil ponovno najden in rešen.

Če pa nam je bila z Božjim učlovečenjem, trpljenjem, smrtjo in vstajenjem dokončno vrnjena svetost ter ponovno odprt raj v nebeško slavo, pomeni, da pri vsem tem nismo imeli kaj veliko

zaslug in lahko zato ta dar samo ganljivo in začudeno sprejmemo. Zgodil se je namreč prav tako, kakor bi na naša vrata potrkal neznanec in nam povedal, da nam je bila napisana zadolžnica, ki je zahtevala našo smrt, potem pa se je pod njo podpisal Sin in pripisal: »Vzemite mene, njih pustite, da živijo.«

Naš greh je torej edina »zasluga«, ki jo imamo pri vsem odrešenju. Vse ostalo je odgovor zastonske Ljubezni, ki si želi le, da bi bila sprejeta.

Vera je ponovno odnos

Z odrešenjem je bil grešni človek ponovno vrnjen v Očetovo naročje, zato vera nikakor ne more biti več skupek zapovedi in prepovedi, temveč postane klic v čudovit odnos z živim Bogom, ki ni več nek oddaljeni Bog, do katerega se je potrebno povzpeti vsaj tako visoko, kot je gora Sinaj, temveč je z nami postal eno. On je tisti, ki se skloni do zadnjega kotička človeške bede in ubošva, pošlje svojo Besedo – Sina, da se rodi v temi hleva, v temo greha in tja prinese luč, da bi svet v Bogu ponovno odkril Očeta!

Z Njegovim odrešitvenim delom smo vsi postali sveti. V to skrivnost smo potopljani pri krstu, ki je neizbrisno znamenje, kakor je tudi svetost neizbrisno zapisana v našo notranjost. To ni več neki zunanji ideal, ki bi ga morali posnemati in se zanj truditi, temveč preprosto sprejetje tega, kar v resnici smo. Ob krstu vsi mi oblečemo svetost, ki je Kristus, vse naše preostalo življenje na tem svetu pa je namenjeno le temu, da bi se na to svetost privadili in skladno z njo preoblikovali svoje mišljenje, čustvovanje ter ravnanje.

Vedno bolj gre torej za to, da se učimo vsak dan bolj odvreči in pustiti, kar ni skladno z našim do-stojanstvom, ter vsak dan bolj sijati resničnost božjega otroštva.

To je temeljni preobrat, ki smo ga poklicani storiti kristjani. Vse preveč je ljudi, ki še vedno, četudi z dobrimi nameni, živijo religijo, ki ne prepriča več nikogar. To so vsi »devocionizmi«, vse pretirano čustvene oblike verovanja, iskanje posebnih senzacij in »čustvenega vzhičenja«. Naša vera pa ostaja trezna vera, prizemljena, zelo konkretna. Božji Sin se je rodil zelo konkretno in tako tudi ljubi. Zaman Ga je iskati v drugih oblikah, ko nam je svojo pot že pokazal.

Sol zemlje in luč sveta (Mt 5,13-16)

Če je torej svetost nekaj, kar smo prejeli pri krstu, in vera nenehen klic v živ Odnos z Gospodom, potem lahko samo prosimo milosti, da bi si upali vsak dan znova spreobračati ter svoje misli in čustva uravnavati na Besedo Njega, ki je edini svet. Nismo mi tisti, ki bi se morali posvečevati, temveč smo posvečeni v Kristusu. On je, ki nas posvečuje. Če bomo to dopustili, bomo postajali to, za kar smo ustvarjeni, in temu svetlu, ki je sit moralizma in postav, lačen pa pristnih odnosov in resnične vere, oznanili, da imamo Očeta in brate.

Gospod nas ni zaman poslal v ta svet kot sol in luč. Poslal nas je, da svetimo kot luči, ki vedo, da so bile ugasnjene, a so ponovno prižgane. Zato je tistemu, ki okusi srečanje s Kristusom, nemogoče, da ne bi svetil in razsvetljeval še ostalih. Tudi takrat, ko se tega niti ne zaveda.

Kako torej živeti svetost danes?

Jezus daje preprost odgovor: »Živite jo kot sol.«

Sol je drobna, komaj opazna, a z močnim okusom. Ni namenjena temu, da je varno zaprta v omari, marveč, da se vrže v hrano, se raztopi in jo tako naredi okusno ter privlačno. Ni namenjena temu, da stoji v omari, temveč, da se daje. Do izničenja.

V tem je čudovita prisposodba kristjana, ki ni ustvarjen, da ostaja zaprt v svojih »getih«, da od daleč opazuje in obsoja to neokusno hrano okolja, temveč da postane njen del, gre v svet in se daruje, torej izniči do te mere, da vse okrog njega postane drugačno, privlačno, okusno ...

Hrana se brez soli težko zaužije, pa tudi pokvari se hitreje. Tako je bilo nekoč in tako je danes. Svet brez veselega oznanila krščanstva ostaja *prazen in pust* s hrepenenjem po izgubljeni svetlobi rajskega sijaja in tolikimi, ki se skrivajo za *figove liste* lastne krivde in medsebojnega obsojanja.

Kristjan pa je predvsem tisti, ki ve, da je Nekdo prvi prišel ter se izničil v tem svetu kakor sol v hrani, da bi odrešil človeka in mu vrnil okus. Mi smo tisti, smo s krstom prejeli okus in moč, da v majhnosti naredimo vse. Sol namreč mora ostati

majhna, mora pa imeti okus, ki prihaja izključno iz odnosa z Njim.

Preganjanja

Težava torej ni v hrani, ampak v soli, ki ne opravlja svojega poslanstva! Z drugimi besedami, ni težava svet z vsemi svojimi zablodami, ki jih nikoli ni in ne bo manjkalo, temveč v kristjanih, ki ne svetijo kakor luči. Zato smo *izpljunjeni, vrženi proč in pohojeni*.

Res je Jezus velikokrat napovedoval preganjanja zaradi Njegovega imena in blagroval tiste, ki se jim bo to godilo zaradi Njega, in vendar si moramo priznati, da smo kristjani včasih *vrženi proč in pohojeni*, ne zato, ker bi pričevali Zanj, ampak zato, ker nimamo okusa po Vstalem. Smrdimo namreč po grobu, ljudje in svet pa hrepeni po vstajenskem Jutru.

V tem je naša velika odgovornost. Poklicani smo »biti sol«, ki v še tako brezokusnih okoliščinah oznanja veselje upanja, mi pa prevečkrat širimo in tekmuje s temo.

Vrnitev k bistvenemu

Potrebno je torej, da se vsi skupaj ponovno vrnemo k veličini krsta, v katerem smo postali »sol«, k veličini poslanstva, s katerim smo bili poslani v svet, da bi dali svoje življenje in bi tako svet prejel okus.

Biti krščen, pomeni tudi postati *mesto, ki stoji na gori in ki se ne more skriti*. Lahko sicer še naprej tekmuje s svetom, še naprej štejemo in preštavamo, koliko nas je v primerjavi z ostalimi, in vendar izgubljam bistvo. Naše poslanstvo ostaja v kvaliteti in ne kvantiteti, ostaja v malem, neopaznem in tihem, ki spreminja svet, ne pa v programih, ki bodo konkurenčni najsodobnejšim ponudbam. Poslanstvo kristjana ostaja v luči, ki opravlja svojo nalogo toliko, kolikor sveti na Drugega in ne sama nase. Vse ostalo je zato, da se »vrže proč in pohodi«.

Imeti okus, ki privlači, pomeni tako opaziti bližnjega in mu dovoliti, da postane brat. Pomeni opaziti soljudi in jim postati bližnji. Pomeni *dati lačnemu svoj kruh*, torej pokazati svetlobo Jutra tam, kjer se vidi le tema, pomeni *sprejeti bedne brezdomce*, torej prepoznati najprej sebe kot »tujca in popotnika«, ki pa mu je bilo vse podarjeno in

zato ne potrebuje prilasčanja. Predvsem pa svetost pomeni *odpraviti zatiranje iz naših sred, kazanja s prstom in varljivo govorjenje*. To je osnova, da lahko zares sijemo in šele po tem bo *naša luč svetila pred ljudmi*, ki bodo v našem ravnanju videli, da smo srečali Kristusa in da smo vanj celo oblečeni.

Do takrat pa lahko postavljamo še tako mogočne utrdbe, še tako dobre programe, še tako konkurenčne ponudbe, a nas svet ne bo slišal. Ker od kristjanov bolj kakor *vzvišenost besede*, potrebuje *slabotne sile, ki jih Gospod spreminja v junaška pričevanja*. Potrebuje videti, da tudi mi *ne vemo za nič drugega kakor za Jezusa Kristusa, in sicer križanega*. Kajti On je tista prva sol, ki je sestopil iz svoje slave in se pustil »raztopiti in izničiti ter svetu vrniti okus«.

Mnogi so ga posnemali in postali resnična sol, toda zdaj smo na vrsti mi. Svet, ta hrana brez okusa, tudi danes čaka svetnikov, ki bodo upali sestopiti iz svojih obramb in vzvišenosti ter priti med ljudi, ne kot nasprotniki ali tekmovalci, temveč kot pričevalci!

Tiste Luči, ki je zasvetila vsem!

Svetost pomeni odpraviti zatiranje iz naših sred, kazanja s prstom in varljivo govorjenje. To je osnova, da lahko zares sijemo in šele po tem bo naša luč svetila pred ljudmi, ki bodo v našem ravnanju videli, da smo srečali Kristusa in da smo vanj celo oblečeni.

GOLJUFIJA IN SPRAVA V DRUŽINI¹

Goljufija v družini (1 Mz 27,1-16)

Abraham je svojega sina Izaka oženil s hčerko iz svoje rodbine v Haranu, Rebeko (1 Mz 24). Rodila je slavna Ezava in Jakoba (1 Mz 25,19sl.), ki sta se »pehala (že) v njenem telesu« (1 Mz 25,22). Tudi porod se je zgodil v znamenju konflikta, saj je drugorojeni Jakob ob prihodu na svetu »trdno držal Ezava za peto« (1 Mz 25,26). V istem poglavju je predstavljen razlog, zakaj Jakob kot drugorojeni dobi pravice prvorojenca, 27. poglavje pa razgrinja, kako si je Jakob prigoljufal še blagoslov prvorojenca. Pri tem so bili odločilni odnosi znotraj družine: Ezav predstavlja očetovega ljubljencega, Jakob pa Rebekinega.

Slepi Izak pokliče Ezava in ga prosi, naj gre na lov, ulovi plen in mu pripravi okusno jed, potem pa ga bo blagoslovil, preden umre. To je slišala Rebeka, ki je kot mati in žena najbolj poznala družinske razmere. Prisluškovati v bibličnem smislu pomeni biti ob pravem času na pravem kraju in slišati najpomembnejša sporočila. Rešitev poišče spontano in brez globokoumnega razglabljanja. Tukaj pride Rebekina močna vloga v družini še krepkeje do izraza. Kot žena in mati je edina oseba, ki pozna in obvlada skoraj vsa družinska razmerja, ima najboljši pregled nad vsemi možnimi položaji.

¹ Povzeto po: Gerjolj, Stanko. 2006. *Živeti, delati, ljubiti*. Celje: Celjska Mohorjeva družba.

Rebeka svojega sina Jakoba najprej prizemlji in poudari pomembnost trenutka: »Zdaj pa moj sin, poslušaj moj glas, kaj ti zapovem!« (1 Mz 27,8). Te besede ne sodijo med vsakdanje moraliziranje in poučevanje. Z njimi sinu odločno in brez odstopanja pove, da je to trenutek in izziv, ki se mu ne sme izmakniti. Od tega trenutka bo odvisna vsa prihodnost. Rebeka čuti, da je napočil čas temeljnih in dolgotrajnih sprememb ter odločitev. Pri tem ne upošteva nobenih objektivnih norm, predpisov ali zakonov. Rebeka je predvidevala Jakobov strah, zato ga skuša že na začetku motivirati in skoraj na neki način prelisičiti, da bi bil pripravljen sodelovati. Jakob sicer čuti, da gre zanj in za njegovo dobro, a se boji tvegati (1 Mz 27,11-12). Prestraši se in izmika, vendar je Rebeka, kot mnoge matere danes, včeraj in jutri, pripravljena sprejeti nase vse posledice sinovih dejanj: »Mati mu je rekla: »Tvoje prekletstvo naj pride name, moj sin! Le poslušaj moj glas, pojdi in mi prinesi!« (1 Mz 27,13). Jakob gre po kozlička, vse ostalo uredi mati.

Prigoljufani blagoslov (1 Mz 27,18-40)

Jakob laže očetu, ta pa mu verjame. Sklicuje se na Ezava in je pri svoji laži zelo gotov, saj ima celo Ezavovo obleko, še pomembneje pa je, da ima za seboj močno žensko, svojo mater. Jakob Izaku odgovarja logično, odgovori so zviti in dvoumni, tako da mu oče ne more oporekati. Izaku ostane

le še čut tipa in v tej zgodbi se jasno pokažejo vse razsežnosti slepote, saj Izak ne vidi dobro. Zanimivo pa je tudi, da Izak ne prisluhne svojemu čutu za sluh. Zdi se mu, da glas ni pravi, vendar se jasno pokaže, da je v tem negotov in svojega notranjega čuta ne upošteva. Glas namreč predstavlja notranjo komunikacijo, ki jo Izak ignorira, zato postane še lažja tarča prevare. Pot do vrednot vodi prek notranjega glasu in notranje komunikacije. Izgubiti to sposobnost in preiti na površinsko pripelje do nevarnosti napačne odločitve (površinsko reklam in površnih informacij, ki jih dnevno pridobivamo iz različnih medijev in nas silijo v popuščanje na etičnem, moralnem in religijskem področju ...).

Navada je, da starši svoj blagoslov delijo med vsemi svojimi otroki, vendar ne v tem primeru, čeprav se izkaže, da Ezav upa na vsaj del blagoslova: »Ali imaš samo en blagoslov, oče? Blagoslovi tudi mene, oče!« (1 Mz 27,38). Res je, da je Ezav prvorojenec in »formalni« nosilec pravice do prvorojenstva, vendar mu manjka vztrajnosti, pobude, iz česar lahko sklepamo, da se je za blagoslov morda premalo potrudil in ga ravno iz tega razloga pridobi njegov brat. Na drugi strani imamo Jakoba, ki goljufa in vara (pomen imena Jakob: ta, ki izpodriva, vara), a si močno prizadeva. Svojo željo, da želi preseči svojega brata, je že pred tem nakazal tako materi, očetu kot tudi Ezavu samemu. Iz odlomka torej lahko sklepamo, da Bog »podpira« grešnega človeka, ki si kljub napakam prizadeva za kakovostno življenje, čeprav mora Jakob na koncu bežati za lastno življenje in zapustiti družino.

Jakobov »boj« z Bogom (1 Mz 32,23-33)

Jakobov »boj« z Bogom lahko razumemo kot notranje duševno dogajanje. V Stari zavezi namreč velja, da nihče ne more gledati Božjega obličja in ob tem ostati živ, toliko manj preživeti (fizični) dvoboj. Odlomek lahko zato razumemo kot Jakobovo spravo s seboj, ki je predpogoj za nadaljnje načrtovanje pravega srečanja z Ezavom, z družino. To potrjuje omemba reke Jabok (ime je tudi besedna igra: Jakob-Jabok), ki simbolizira, tako kot druge reke in vode v Svetem pismu, prehode iz ene obale na drugo, iz enega življenjskega obdobja v naslednje, nov začetek.

Zanimivo je, da Jakob brez težav spravi svojo družino na drugo stran, kar pa ne pomeni, da gre z njimi na drugo stran tudi sam, saj ga ovira nekaj, kar mora urediti sam s seboj in tudi z Bogom, da bo lahko sposoben nadaljnega srečanja s svojim bratom. Ker teh vprašanj še ni predelal, se dileme le stopnjujejo in jih doživlja kot bojevanje z Bogom. Jakobova dilema pred reko je v tem, ali »senčni« (goljufivi) preteklosti pogledati v oči in jo sprejeti ali pa se še naprej pretvarjati, da z njo nima opravka. Tako ima Jakob dve možnosti: ali sprejme svojo grešno preteklost brez olepševanj ali pa zbeži pred tem bojem. »Neki mož« (v. 25), ki nato preraste v angela in celo Boga, je njegova grešna preteklost, ki jo je treba priznati, pa čeprav nas navdajajo razni strahovi, ki nas strašijo.

Jakob mora najprej sebi in nato še družini povedati resnico o preteklosti. To ga bo ranilo in mu izpahnilo kolk (v. 26). Njegova podoba bo močno šepala, vendar se kljub temu bori. Jakob si pribori novo ime, vendar se zaveda, da mu ga daje Bog. To poudarja tudi biblično besedilo, ki nato uporablja obe imeni, Jakob in Izrael, kar ponazarja, kako težko se je zares in dokončno spremeniti in kako je človek nagnjen k padanju v grešno preteklost. Jakob pa na koncu namesto odgovora na vprašanje po imenu »nasprotnika« (angela, Boga) dobi blagoslov, iz česar moremo sklepati, da je pomembneje ovrednotiti sadove spremenjenega življenja kot pa iskati ime osebe oziroma razloge za zgrešeno preteklost. Sveto pismo nas vabi, da preteklost sprejmemo v vseh razsežnostih, da bo v nas lahko umirala in se spreminjala v »humus«, iz katerega rastejo močne in kakovostne odločitve. Na to nas spominjajo Jezusove besede: »Jezus pa mu je dejal: »Nihče, kdor položi roko na plug in se ozira nazaj, ni primeren za Božje kraljestvo.« (Lk 9,62).

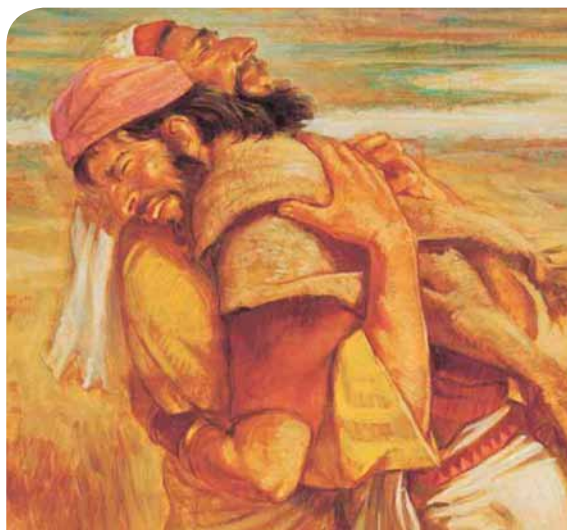
Jakoba tako čaka le še to, da svoje notranje dogajanje in sklepe tudi v zunanji podobi izvrši, torej spremeni v konkreten in za vso družino bistven in jasen dogodek.

Sprava z Ezavom (1 Mz 33)

Na začetku se Jakob približuje Ezavu in se počuti zelo negotovega – še vedno je ranjen od boja z Bogom (šepa in je pohabljen), je pa tudi duševno ranjen. V naslednjih vrsticah je predstavljena hierarhična lestvica, ki predstavlja tako osebno kot

medosebno razsežnost. Jakob spredaj postavi tiste, ki se jim je najprej pripravljen odpovedati – na začetek dá dekli in njune otroke, na koncu pa Rahelo in Jožefa, ki mu pomenita največ. Končno pa na začetek hierarhične lestvice postavi – sebe. S tem prevzame odgovornost za konflikt. Vidno je tudi notranje doživljanje, s katerim pokaže, da so mu drugi člani pomembnejši, dragocenejši od njega samega. Jakob se bratu prikloni do tal. In ravno ta pogumna drža morda razoroži do tedaj jeznega brata in ga s tem pozitivno nagovori, da ta pusti svojo jezo, agresivnost ter mu otroško priteče naproti in ga objame ter mu pade okoli vratu. Tukaj je viden pomen vlog – Jakob namreč nikoli ni hotel poklekniti pred bratom, sedaj to počenja. Nikoli mu ni hotel služiti, sedaj se mu prostovoljno približuje kot služabnik.

Jakob na koncu namesto odgovora na vprašanje po imenu »nasprotnika« (angela, Boga) dobi blagoslov, iz česar moremo sklepati, da je pomembneje ovrednotiti sadove spremenjenega življenja kot pa iskati ime osebe oziroma razloge za zgrešeno preteklost.

MELKÍZEDEK

Melkízedek je ena izmed najbolj skrivnostnih osebnosti v Svetem pismu. On je namreč tisti kralj in duhovnik, ki je blagoslovil Abrahama in od njega prejel desetino (daritev). Je hkrati podoba kralja Davida, ki pa je podoba Jezusa Kristusa. Z Abrahamom se je srečal, ko se je ta vračal s pohoda, na katerem je porazil nekaj lokalnih poglavarjev in rešil Lota. Sodomski kralj mu je ponudil, naj zadrži vse njihovo imetje kot vojni plen in izpusti samo ljudstvo. Abraham je vrnil imetje in izpustil ljudstvo. Bolj kot vojni plen je cenil blagoslov Melkízedeka, duhovnika Boga Najvišjega. Zapis o tem je v 1 Mz 14,18-20: »Salemski kralj Melkízedek pa je prinesel kruha in vina (*ali ne vidimo evharistije?*). Bil je duhovnik Najvišjega Boga in ga je blagoslovil, rekoč: »Blagoslovi naj te, Abram, Bog Najvišji, ki je ustvaril nebo in zemljo! In slavljen bodi Bog Najvišji, ki ti je dal v roke tvoje nasprotnike.« Potem mu je Abram dal desetino od vsega.«

Od kod se je prikazal skrivnostni monoteist sredi politeističnega sveta? Vlada v Salemu, popku sveta. Časti Boga Najvišjega. Služi Mu kot duhovnik. Kdo ga je postavil za duhovnika, kdo ga je mazilil s svetim oljem; od koga je prejel blagoslov? Ali sta se z Abrahamom prepoznala kot »sorodni duši«? Ali sta bila vodena od istega Duha? Nauk zgodbe je, da Bog nikdar ni bil brez častilcev in služabnikov in da svet nikdar ni brez duhovnikov.

Melkízedek je bil Davidov predhodnik. Bil je kralj in duhovnik. Tudi David je bil kralj in duhovnik. Najprej je vladal plemenu Judu, po sedmih in pol letih pa vsem Izraelovim plemenom. David je podredil Jebusejce in zavladal v njihovi prestolnici, Jeruzalemu. Izvajal je asimilacijsko politiko nad prebivalstvom, ki je preživel vojno. Izraelova plemena in staroselce je združil v eno ljudstvo. Čez dobrih tisoč let je Jezus, kralj in duhovnik po Melkízedekovem redu, v eno združil dve ljudstvi: Izrael in narode (pogane).

Psalm 110 začne usmerjati pozornost na Mesija, ki bo večni maziljenec. On bo, podobno kot David in pred njim Melkízedek, kralj in duhovnik: »GOSPODOV govor mojemu Gospodu: »Sédi na mojo desnico, dokler ne položim tvojih sovražnikov za podnožje tvojih nog.« Žezlo tvoje moči pošilja GOSPOD s Siona, vladaj sredi svojih sovražnikov. Tvoje ljudstvo bo voljno na dan tvoje moči v svetem sijaju. Iz naročja jutranje zarje pride zate rosa tvojega otroštva. GOSPOD je prisegel in se ne bo kesal: »Ti si duhovnik na veke po Melkízedekovem redu.« (Ps 110,1-4).

Melkízedek je skrivnostna osebnost. O njegovem poreklu ne vemo ničesar. Zgolj to, da je bil kralj v Salemu in duhovnik Najvišjega Boga. Njegovo ime pomeni kralj pravičnosti, ker pa je bil »kralj Salema«, pomeni tudi kralj miru. Brez očeta je, brez matere, brez rodovnika, brez začetka dni in brez konca življenja. V zgodovini odrešenja se pojavi le za hip in nato izgine. Zato je prispodoba Kristusovega duhovništva, ki je duhovništvo visokega reda. Tudi Jezusovo duhovništvo nima začetka niti konca. Soglasno Pismu Hebrejcem je Jezus nosilec popolnega duhovništva (prim. Heb 7,1-3). Ni iz Levijevega, ampak iz Judovega rodu. Judov rod ni nikoli opravljal duhovniške službe. Zato Jezus ni mogel biti duhovnik Stare zaveze, ki je duhovništvo dodelila samo Levitom. Jezusovo duhovništvo je mesijansko. Abrahama je blagoslovil in posvetil Melkízedek. Jezusa pa je blagoslovil sam Oče: »Tako tudi Kristus ni sam sebe poveličal, da je postal véliki duhovnik, ampak ta, ki mu je rekel: »Ti si moj sin, danes sem te rodil.« (Heb 5,5). Jezus je večni duhovnik. »Zato je Jezus tudi postal pôrok boljše zaveze. Poleg tega je bilo onih duhovnikov več, ker jim je smrt preprečevala, da bi ostali dlje, ta pa ima, ker ostaja živ na veke, nespremenljivo duhovništvo. Dokončno lahko odreši tiste, ki po njem prihajajo k Bogu, ker vedno živi, da posreduje zanje. Takšen véliki duhovnik je bil za nas tudi primeren: svet, nedolžen, brez zla; tak, ki je ločen od grešnikov in je postal višji od nebes, tak, ki mu ni treba kakor vélikim duhovnikom dan za dnem žrtvovati najprej za svoje grehe in nato za grehe ljudstva. To je namreč storil enkrat za vselej, ko je daroval sam sebe. Postava namreč postavlja za vélike duhovnike ljudi, ki so podvrženi slabotnosti; beseda priseganja, ki je prišla za postavo, pa postavlja Sina, ki je postal popoln na veke.« (Heb 7,22-28). Jezus je služabnik končne Zaveze, ki jo predstavljata kruh in vino kakor nekoč pri Melkízedeku.

Melkízedek je prehodil čudovito pot: od pripadnika »ljudstev« je napredoval v poznavalca Boga, nato je postal prijatelj Božjega prijatelja Abrahama in podoba Jezusa Kristusa. Skratka – sveti mož zgodovine odrešenja.

BOŽJA KULINARIKA

Avtor fotografije: arhiv doma duhovnosti Eden

Za pripravljanje in uživanje telesne hrane obstaja neskončno receptov. Podobno je tudi z Božjo kulinariko. V tem prispevku je opisan način prehranjevanja z Besedo v domu duhovnosti Eden. Otrokom in mladim od petega do petindvajsetega leta želimo pokazati način življenja, kot si ga je zamislil Gospod Bog v edenskem vrtu.

Ko z otroki beremo: »Človek naj ne živi samo od kruha...«, se brž najde kdo, ki doda: »... ampak tudi od nutele!« Ljudje se skozi zgodovino nismo kaj dosti spremenili. V času izhoda iz Egipta, ko so Izraelci godrnjali nad mano ter žalovali za egiptovskim mesom in čebulo, jim je Mojzes skušal dopovedati, da je pomembna hrana za življenje tudi vse, kar pride iz Gospodovih ust (prim. 5 Mz 8,3). Mnogo let kasneje bi Satan s staro zvijačo, ki mu je uspela v edenskem vrtu, rad prepričal Jezusa, da je

Bog slab Oče, ki ne skrbi za svojega otroka, naj si sam preskrbi kruh, če je res njegov Sin. Jezus ga je zavrnil z Mojzesovimi besedami, da nas hrani in ohranja pri življenju tudi Beseda (prim. Mt 4,4).

Je danes kaj drugače? Kulinarika je eden najbolj razširjenih sodobnih malikov. Revije, časopisi, spletne strani ... tudi verske. Težko se najde nekaj, kjer ne bi bilo vsaj enega recepta, prehranjevalnega namiga ali privlačnih slaščičarskih delavnic za otroke.

Zakaj je tako? Pri delu z otroki opažamo določene vzorce. Kakršen odnos imajo do telesne hrane, takega imajo tudi do stvari, ljudi in Boga. Zanimivo je primerjati, kako se vedejo v vsakdanjem življenju tisti, ki jedo spoštljivo, in kako tisti, ki brskajo po krožniku, se nažirajo, puščajo ali drobijo po mizi, izbirajo ... Že pogovor pravi *Kot pri*

Pri delu z otroki opažamo določene vzorce. Kakršen odnos imajo do telesne hrane, takega imajo tudi do stvari, ljudi in Boga.

Avtor fotografije: arhiv doma duhovnosti Eden

Vsak vzgojitelj je postavljen pred odločitev: naj ugaja otrokom (in njihovim staršem pa še komu) ter jim ponudi, kar jim je všeč, zadosti trenutnim željam, ali naj misli na njihovo prihodnost ter postreže s tem, kar je dobro zanje?

jelu, tako pri delu. Jezus ne naroča učencem brez tehtnega razloga »jejte, s čimer vam postrežejo« (Lk 10,8). Nek drugi duh pod krinko usmiljenja in sočutja prišepetava tako in drugačno neurejenost pri telesni hrani, ker ve, da je ravno želodec odlično vstopno mesto v človeka, kjer bo potem rovaril naprej. Torej se najprej učimo spoštljivega odnosa do telesne hrane, da bo smiselno vzeti v roke Sveto pismo. Sliši se preprosto, pa ni.

Vsak vzgojitelj je postavljen pred odločitev: naj ugaja otrokom (in njihovim staršem pa še komu) ter jim ponudi, kar jim je všeč, zadosti trenutnim željam, ali naj misli na njihovo prihodnost ter postreže s tem, kar je dobro zanje? Pogosto se sliši: »Tistih par dni na duhovni obnovi! Kaj se bodo naučili? Samo odpor do Boga bodo dobili in izgubili vero (česar nimam, pravzaprav ne morem izgubiti). Naj se zabavajo! Naj jedo, kot in kar jim paše, saj nas je Bog ustvaril za svobodo!« Ali pa kompromis: »Vzemi od vsake poti po malo – pri zunanjih stvareh popuščaj, hkrati postreži z duhovno vsebino«. Modri Sirah svari: »Gorje strahopetnim srcem in mlahavim rokam in grešniku, ki ubira dve poti!« (Sir 2,12). Morda gre pri takih nasvetih tudi za zlorabo Jezusovih besed: »Naredite si prijatelje s krivičnim mamonom, da vas sprejmejo v večna bivališča, ko ta propade.« (Lk 16,9).

Kako torej postreči otrokom z Božjo besedo, da se bodo nahranili, zahrepeneli po ŠE, si znali sami pripraviti obrok in postreči drugim?

Priprava obroka Božje besede

Obrok telesne hrane ni samo to, da sedem za mizo in pojém ali celo zmečem vase med drugimi opravili. Tako je tudi z Božjo besedo. Potreben je postopek: priprava hrane, priprava mize, prošnja za blagoslov, zaužitje, pogovor pri mizi, zahvala in pospravljanje.

Ko je Bog ustvarjal svet, je najprej iz kaosa ustvaril kozmos – prostor kot urejeno celoto. Torej je tudi pri branju Besede potrebno najprej pripraviti prostor, zunanji okvir in red, če želimo, da bo Beseda obrodila vsaj trideseteren, če ne stoteren sad. Vsak vrt ima ograjo, ki varuje pred divjadjo. Tako pred branjem Besede umaknemo vse, kar bi nas lahko motilo. Da bo zemlja rodovitna, jo je treba pognojiti in prekopati – se čemu odpovedati, potrpeti in dati prostor Svetemu Duhu. Seme bo hitreje vzkliklo, če zemljo pred setvijo ogreje sonce – za branje je potrebna tišina in prijetno vzdušje. Potem se šele seje – bere. Mlade rastline potrebujejo nego, pa tudi mir – poslušamo razlago in pustimo, da Beseda odmeva v nas. Plevel previdno ruvamo, da rastlin ne poškodujemo – izluščimo sporočilo. Nazadnje se pridelek pobere in pojé – naredimo sklep in se trudimo tako živeti.

In, zakaj vse to, bi rekli otroci, če lahko naročimo »halo pica«? Ker je Gospod postavil človeka v edenski vrt, da bi ga obdeloval in varoval (1 Mz 2,15). Prva zapoved v raju je zapoved rodovitnosti – telesne in duhovne. Pravzaprav je to veliko zaupanje – ko sodelujemo s Stvarnikom pri ohranjanju življenja in nastajanju novega, smo mu najbolj podobni. Namen Besede je, da obrodi, naredi naše življenje rodovitno, ne pa, da nas samo na hitro napolni z znanjem, kot pica želodce.

Kako z otroki pripravljamo obroke Božje besede in mizo? Prvi del – postavljanje ograje, gnojenje in rahljanje zemlje, je v glavnem moj. Poskrbim za urejene, čiste in tople prostore; okusno, doma pripravljeno hrano; program, primeren skupini otrok. Pognoji se mimogrede, saj je vedno dovolj preizkušenj, težav in naporov, ki jih Gospod z veseljem sprejme in z njimi zemljo dela rodovitno. Vzajem si dovolj časa za rahljanje zemlje – molitev, klicanje Svetega Duha nad udeležence in njihove družine, predvsem pa vsakega položim v naročje Brezmadežne. Ko je vse pripravljeno, so na vrsti otroci.

Večina ima s seboj svoja Sveta pisma. V pripravljeno škatlo jih odložijo tako, da so vsem dosegljiva in spoštljivo postavljena. Kdor nima svojega, si ga sposodi in zadnji dan vrne v knjižnico. Knjig ne odlagamo na tla in se ne igramo z njimi. Da bi razumeli, zakaj tako, jim povem, kaj naredi pravoveren Jud, če mu Sveto pismo iz malomarnosti pade na tla: ves dan se posti ob kruhu in vodi! To jih navadno tako osupne, da se zamislijo in vsaj nekaj časa upoštevajo.

Prostor, kjer beremo, je vedno urejen, kar ni preprosto zaradi prostorske stiske. Pogosto en prostor služi za spalnico, garderobo, kapelo, učilnico in igralnico hkrati. Pa se da in otroci to bolj ali manj radi naredijo. Že slišim ugovor, da je tudi Jezus oznanjal kar na travnikih, v puščavi, iz čolna, po hišah, kjer koli. Seveda, a nikjer ni bilo smeti. Še za koščke kruha, ki so ostali po pomnožitvi, je naročil učencem, naj jih poberejo (prim. Jn 6,12). Bi jih lahko pustili pticam in zverem? Nikakor! Verjetno so učenci ob pobiranju kruha približno tako godrnjali kot otroci, ko pobirajo papirčke in umazane nogavice.

K branju Besede pridejo urejeni. Čisti, s čistimi rokami in sedejo tako, da se vsi vidimo. Večji zadaj, manjši spredaj, nihče izven kroga, ker smo občestvo in nikogar ne izločujemo. V znamenje, da je med nami Gospod, prižgemo svečko. Ko se otroci zberejo, najprej pójemo. Ob petju slavnih pesmi se umirijo in »preklopijo program«. Pred leti smo zapeli po eno ali dve pesmi, praksa pa je pokazala, da potrebujejo vsaj dvajset minut petja, da se umiri tudi notranjost in odprejo ušesa. Ukinili smo pesmi, ki s čudnimi ritmi človeka raztresejo, čeprav so otrokom všeč. Potem začnemo z branjem.

Tega načina otroci nikakor ne jemljejo kot strogost ali omejevanje svobode. Nasprotno – ponosni so, da jim zaupamo, da zmorejo tako kot odrasli ter da jih ne ponižujemo samo z igravicami in raznimi dinamikami, ki jih imajo že od drugod vrh glave. In kako poteka posamezni obrok?

Zajtrk

Mlajsk – Ne samo telo, tudi človekov duh je hvalen za dober zajtrk. In kaj ima najrajši? Dnevni evangelij.

Ko se otroci začnejo prebujati, jih spodbudimo, da vstanejo v tričetrtinskem taktu. Na ena se pokrižajo, na dva odgrnejo odejo, na tri vstanejo. Je to nasilje, preveč vojaško? Dvomim. Na ta način z igro prelisičijo željo po poležavanju. S tem pokažejo tudi, da se veselijo življenja, novega dne in novih izzivov. Pohitijo z osebno higieno, ker vedo, da jih v dvorani na tabli že čaka zapisan odlomek Božje besede. Kdo bo prvi?

Vsak vzame svoje Sveto pismo, poišče odlomek in v tišini bere. Mlajšim pomagajo poiskati starejši, prav majčkene, ki še ne znajo brati, vzamejo starejši k sebi in jim berejo polglasno. Ko se jim pridružim, zapojemo pesem k Svetemu Duhu, se zahvalimo Jezusu, da smo se zbudili živi, in glasno preberemo odlomek. Za nekaj trenutkov zaprejo učke in poslušajo svojega duha, če je »zadovoljen z zajtrkom«.

Sledijo odmevi s prošnjami. Kdor želi, ponovi besedo ali besedno zvezo iz odlomka ter pove prošnjo za tisti dan v povezavi s prebrano Besedo. Na ta način počasi dojamemo, da je Božja beseda živa, da Gospod po njej govori vsakemu izmed nas. Papagajskih prošelj mimo njihovega življenja in kakšnih visokoletečih fraz ne sprejemamo. Ne odgovorimo *Prosimo te, usliši nas!* in takoj vedo, da ni v redu. Počasi se navadijo biti iskreni in preprosti.

Potem odlomek razložimo njim primerno in se pogovorimo, kaj nam Gospod želi povedati, naročiti, nas spodbuditi. Vedno v povezavi s konkretnimi dogodki. Naredimo sklep, za kaj se bomo ta dan še posebej trudili. Zaključimo z očenášem in prošnjo za blagoslov drugega zajtrka – zajtrka za telo. Iz kuhinje že diši ...

Pomembno je, da je vse skupaj zelo preprosto in samoumevno. Kot v jutranjo rutino spada umivanje, oblačenje in zajtrk, tako tudi branje Besede. Je doma možno nadaljevati? Najstnikom starejši vrstniki naložijo aplikacijo z dnevno Besedo na pametne telefone in kar precej jih pove, da redno berejo. Če drugače ne, na poti v šolo. Boljše bi bilo iz knjige, ampak že to je veliko. Otrokom svetujemo, naj preberejo samo en stavek in ga ponavljajo med drugimi opravili, med hojo ali

Vsak vzame svoje Sveto pismo, poišče odlomek in v tišini bere. Mlajšim pomagajo poiskati starejši, prav majčkene, ki še ne znajo brati, vzamejo starejši k sebi in jim berejo polglasno. Ko se jim pridružim, zapojemo pesem k Svetemu Duhu, se zahvalimo Jezusu, da smo se zbudili živi, in glasno preberemo odlomek.

vožnjo z avtobusom. Če jih v šolo vozijo starši, pa lahko vsi skupaj preberejo dnevni evangelij v avtu.

Kaj pa v družini? Je možno? Med tednom verjetno težje, ker člani odhajajo od doma ob različnih urah. Se pa da ob nedeljah. Samo začeti je treba, spremeniti navade, dogovoriti se za nekaj novega. Ko družina sede k nedeljskemu zajtrku ob lepo pogrnjeni mizi in prižgani svečki, oče prebere evangelij, vsak pove odmev s prošnjo in to je to. Najstniškemu zavijanju z očmi in godrnjanju se izognemo z zvijačo – naj sami predlagajo potek, lahko berejo iz telefona. Mlajši otroci so pa itak hvaležni za vsak skupen obred. Tisti, ki že imajo tako ali podobno navado, lahko pričujejo, kako Beseda družinske člane poveže med seboj in verjetno jim še na misel ne pride, da bi jo opustili.

Privoščimo svojemu duhu dober zajtrk. Bog požegnaj!

Prvi pogoj za dobro počutje pri mizi, da se člani sploh radi zberejo, je občutek sprejetosti in varnosti. Varnost daje obredje, jasen in preprost itinerarij. Otroci želijo točno vedeti, kje je njihovo mesto, kako naj se vedejo, kaj in kako sodelujejo, kakšen bo potek določene dejavnosti.

Kosilo

Kosilo naj bi bilo glavni obrok, za katerega si vzamemo največ časa, pripravimo in postrežemo več različnih jedi. Tudi na duhovnih programih za otroke je osrednja vsebina programa tista, ki združuje igre, delavnice, pogovore in vse ostale dejavnosti okrog izbranega svetopisemskega odlomka.

Prvi pogoj za dobro počutje pri mizi, da se člani sploh radi zberejo, je občutek sprejetosti in varnosti. Varnost daje obredje, jasen in preprost itinerarij. Otroci želijo točno vedeti, kje je njihovo mesto, kako naj se vedejo, kaj in kako sodelujejo, kakšen bo potek določene dejavnosti.

Drugi pogoj, da nam bo kosilo teknilo, je, da pridemo k mizi lačni. *Lakota je najboljši kuhar*, pravi pregovor. Enako velja za duhovne vsebine. Zakaj je Gospod Bog dovolil, da je Sveti Duh odvedel Sina na pripravo za poslanstvo v puščavo? In to za štirideset dni? Lakota, žeja in samota; kače, škorpioni in divje zveri; vročina in mraz? Zakaj ga ni odvedel raje ob Genezareško jezero, da bi se sončil, s prijatelji nabijal žogo in užival ob dobri hrani? Je Bog res usmiljen? Dve možnosti sta: Ali

Avtor fotografije: arhiv doma duhovnosti Eden

ni usmiljen ali pa si današnji svet usmiljenje razlaga malo po svoje. Jezus je rekel »Bodite usmiljeni, kakor je usmiljen tudi vaš Oče« (Lk 6,36)! In ne, »kakor vam vsiljuje miselnost tega sveta«. Lakoto po Besedi lahko začutimo samo v puščavi – v stiski. To je odgovor vsem, ki tožijo, da otroci ne znajo poslušati, da so nemirni, da jih ne zanima. Če pridejo k mizi Besede načrti z igrami, zabavo in sladkarijami, so posledice jasne. Beseda »objesten«, ki še kako velja za vedenje mnogih in označuje človeka z neprimernim, sebičnim vedenjem, izhaja ravno iz odnosa do hrane – preobjeden. Pri nas imajo otroci po zajtrku dolžnosti, vsak po svoji meri – pospravijo, počistijo, nahranijo živali, vadijo instrumente ... Kdor je svoje naredil, gre lahko dvorano. Veselijo se, ker vedo, da jih po slavljenju in klicanju Svetega Duha čaka zanimiva igra, ki jih bo uvedla v svetopisemski odlomek in katehezo.

Ta igra ali vstopno mesto je kot predjed. Vedno je povezana z oznanilom, ki naj bi se otrok dotaknilo in jim pomagalo narediti korak naprej v hoji za Jezusom. Na primer: na tabli sta narisana medved in muha. Nekaj otrok se v primerni razdalji postavi v vrsto z loki in puščicami ter poskuša zadeti eno in drugo žival. Medved je zadet v vsakem poskusu, muha nikoli. Otroci nestrpnost pričakujejo, kaj bo sledilo.

Glavna jed – branje odlomka. Tokrat iz Markovega evangelija (Mr 9,33-37) o ponižnosti in domišljavosti, o prepirih za prvo mesto. Poiščejo ga vsak v svojem Svetem pismu in najprej tiho berejo, potem eden prebere glasno. Oznanjevanje Besede je odgovorno, zato lahko glasno bere samo nekdo, ki je že bil pri birmi in bere gladko. Kot se pri mizi ob glavni jedi pogovarjamo, tako tudi tukaj sledijo najprej odmevi, nato pogovor z razlago in jasnim oznanilom. Če se vrnemo k tistemu medvedu in muhi, otroci hitro ugotovijo, da je domišljavega človeka (hoče biti vedno prvi) lahko zadeti, užaliti ali prizadeti, kot medveda s puščico. V nasprotju z muho, ki sicer ni priljubljena žival, a je ne prizadene vsaka malenkost, kot ne ponižnega človeka (na zadnjem mestu), ki se zaveda, da je vse Božji dar. Jezus nas spodbuja, naj bomo prvi, ampak prvi v služenju, v ponižnosti. Ob medvedu in muhi lahko vsak sam sebe preveri, kje je. Včasih je kakšnemu otroku težko slediti razlagam, kot tudi zelenjava ne diši ravno vsem. Pa jo je kljub temu treba pojesti.

Otroci, pa še kdo drug, pri mizi najbolj čakajo sladico. To so delavnice, igre in razne aktivnosti po skupinah, s katerimi utrdimo vsebino.

Po kosilu se Bogu zahvalimo, pospravimo in pomijemo posodo. Ko otroci dokončajo naloge in vse pospravijo za seboj, se še enkrat zberemo skupaj, pokažejo izdelke, poročajo, kako je bilo, skupaj se zahvalimo Bogu in prosimo za blagoslov drugega kosila, ki že diši ... Bog žegnaj!

Večerja

Večerja je najskromnejši obed, navadno postrežemo s tem, kar ostane od kosila. Tako naredimo tudi z Besedo.

Otroci se umijejo, uredijo za počitek in zberejo v največji spalnici. Posedejo se v krog po jogijih, starejši vzamejo v naročje mlajše. Eno uro imamo časa za prijeten večerni pogovor. Kaj vse smo lepega doživeli, se naučili, najraje poslušajo zgodbe iz življenja svetnikov. Ko jih spanec že pošteno zmaguje, se zahvalimo Bogu za dogodke dneva, prosimo odpuščanja za vse, kar ni bilo prav, se izročimo Mariji in angelu varuhu v varstvo ter zapojemo pesem za lahko noč. Voditelj pove Besedo počitka – stavek iz dnevne Božje besede, ki ga vsak ponavlja tiho v srčku, dokler ne zaspi. Prste dajo na usta in tiho odidejo v svoje postelje. Animatorji jih pokrižajo in v nekaj minutah se sliši samo še mirno, globoko dihanje.

V teh malih svetiščih počiva seme Besede. Kali, raste in ob svojem času bo obrodilo obilen sad.

Ko otroke spanec že pošteno zmaguje, se zahvalimo Bogu za dogodke dneva, prosimo odpuščanja za vse, kar ni bilo prav, se izročimo Mariji in angelu varuhu v varstvo ter zapojemo pesem za lahko noč. Voditelj pove Besedo počitka – stavek iz dnevne Božje besede, ki ga vsak ponavlja tiho v srčku, dokler ne zaspi.

Avtor fotografije: arhiv doma duhovnosti Eden

IGNORANTIA SCRIPTURAE IGNORANTIA CHRISTI: HIERONIMOV JEZIK VERE

Mozaik nad oltarjem v Hieronimovi kapeli v Betlehemu
Avtor fotografije: Samo Skralovnik

Med svojimi tedenskimi katehezami o cerkvenih očetih je novembra 2007 papež Benedikt XVI. dve izmed njih namenil tudi Hieronimu in nas spodbudil, naj se od njega najprej naučimo ljubezni do Božje besede.

Hieronim (347-419/20)¹ je večino svojega življenja posvetil Božji besedi. Prevajal jo je iz izvirnih

jezikov v latinščino, se posvečal različnim vidikom tekstne kritike, razlagal težje razumljive odlomke in pisal celotne komentarje nekaterih svetopisemskih knjig.

1. Hieronimova hermenevtika: jezik vere

Podobno kot večina ostalih cerkvenih očetov, ki so v prvi vrsti s svojo literaturo razlagali Sveto pismo – Avguštín jih tako tudi eksplicitno imenuje *divinorum librorum tractores*² – je tudi Hieronimovo življenje in delo zaznamovano z urejanjem, prevajanjem in razlaganjem Božje besede.

Morda najbolj značilna karakteristika Hieronimovega ukvarjanja s Svetim pismom so njegove neverjetne jezikovne sposobnosti. Sam se je imenoval »mož treh jezikov« (*vir trilinguis*); poleg latinščine je izvrstno znal grško in hebrejsko ter nekaj sirščine/aramejšine³. Princip o potrebnosti poznavanja hebrejščine za razumevanje Stare (in Nove) zaveze – *Hebraica veritas* – je Hieronim postavil temelje tudi sodobnim prevodom in razlagam. Bil je celo edini cerkveni oče, ki je temeljito poznal hebrejščino, kar mu je omogočalo povsem novo interpretativno raven.

Med njegovimi spisi ne najdemo kakšnega posebnega traktata, kjer bi posebej opisal svojo metodo razlaganja; to lahko razberemo iz samih komentarjev in drobcev opisov, ki jih navadno vstavlja v prologe komentarjev posameznih knjig. Njegova hermenevtika je zaznamovana s temeljitim poznavanjem jezikov izvirnikov, judovske interpretativne tradicije, poznavanja aleksandrijske šole (zgodovinsko-dobesedni in duhovni smisel), izjemno retorično izobrazbo in

¹ Za biografske podatke gl. J. N. D. Kelly, *Jerome: His Life, Writings, and Controversies*. 1975. London: Duckworth.

² Avguštín, *De lib. arb.* 3.21.59 (PL 32,1300); *De Trin.* 2.1.2 (PL 42,845).

³ *Ep.* 17.2; 20.4; 29.7; 30.2; 125.12.

polemičnim zanosom.⁴ Predvsem pa je gorel v želji, da bi Sveto pismo razlagal »v jeziku vere« (in verbis fidei)⁵.

2. Navdušenje nad Svetim pismom

V njegovim pismih⁶ lahko zasledimo nekaj odlomkov, kjer še posebno poudari pomembnost Svetega pisma za življenje vsakega kristjana.

Hieronim sam priznava, kako slaboten je v predanosti do branja Svetega pisma v primerjavi z Origenom. Ta naj ne bi sedel k mizi in začel jesti, ne da bi bral vsaj odlomek Božje besede. Enako nikoli ni zaspal brez poslušanja besedila Svetega pisma. »Noč in dan sta bila urejena tako, da je branje dajalo prostor molitvi in molitev branju (*et lectio orationem exciperet, et oratio lectionem*).«⁷ Zatem ta ideal prepletenosti molitve in branja Svetega pisma z življenjem primerja s seboj in ugotavlja, da je »podivjana žival«. »Če beremo kaj več kot eno uro, se pritožujemo; se začnemo praskati po čelu in v prazno zadrževati naš trebuh, nato pa se predamo posvetnim opraviлом.« Hieronim priznava, da posvečamo veliko časa obiskom in sprejemom, pogovarjanju, opravljanju, poslušanju praznih stvari in klepetanju; in za te grehe vedno najdemo izgovor. Namesto tega, spodbuja Hieronim, nas preprostost življenja odpre za Boga. Takrat nas tudi spanje ne bo odvrnilo od molitve in obilje od branja Svetega pisma.

V pismu Pavlinu iz Nole podaja nekaj navodil, kako pristopati k Svetemu pismu. »Vse, kar bremo v božanskih knjigah, se sicer sveti in žari že od zunaj, toda slajše je v jedru.«⁸ Hieronim torej vabi, da se pri našem branju Božje besede ne zaustavimo le pri lepoti literarnega izraza ali zanimivih pripovedih, temveč da okusimo Božje sporočilo

od znotraj, da čedalje bolj prodiramo vanj. Navaja psalm, ki izraža podobno: »Odpri mi oči, da bom gledal čudovita dela tvoje postave.« (Ps 119,18). Hieronim pravi, da če je celo tako velik prerok, kot je David, priznaval svojo slepoto in temo za razumevanje, koliko bolj ponižni moramo biti mi, ko ne razumemo Božje besede. Kristus je edini ključ, ki odpre globlje in duhovno razumevanje, »on, ki ima Davidov ključ: če odpre, ne bo nihče zaprl, če pa zapre, ne bo nihče odprl.« (Raz 3,7). Hieronim Pavlinu tako svetuje, naj Kristusa postavi za temelj vsega svojega dela in razlaganja Svetega pisma. Če storimo to in pustimo, da »njegovi prsti začenjajo naše delo, ne obstaja nič lepšega, bolj učenega, slajšega« v našem razumevanju in razlaganju Božje besede.

V drugem pismu Pavlinu Hieronim prav tako čudovito poudari potrebnost skrbnega študija Svetega pisma. »Pravo in s Kristusovo vezjo povezano prijateljstvo je tisto, ki ga ne družijo gospodarska korist, ne zgolj telesna pričujočnost, ne hinavsko in priliznjeno hvalisanje, marveč Božji strah in preučevanje Božjih pisem.«⁹ Predan študij, ki ni le akademsko in razumsko ukvarjanje z Božjo besedo, temveč je notranja naravnost in želja po globljem razumevanju, skupaj s spoštovanjem do Božje besede, ustvarjata pristno intimnost s Kristusom in med ljudmi.

Ukvarjanje s Svetim pismom ne more biti površno. Hieronim pravi, da je umetnost razlaganja Svetega pisma edina stvar, za katero vsi mislijo, da so usposobljeni in kompetentni. Za ponazoritev navaja Horacija: »Učeni ali nevedni, mi vsi pišemo poezijo.« (Ep. II.i.117).¹⁰ Pred preprostimi starkami je lahko razlagati Sveto pismo, pravi nadalje Hieronim, a obstaja veliko ljudi, ki to počnejo zaradi lastnega ugleda in tako naredijo veliko škodo. Razlagajo, pa sami ne razumejo. Sveto pismo ni namenjeno utemeljevanju naših prepričanj, temveč nas uvaja v živo skrivnost srečanja z živim Božjim nagovorom, kar zahteva predanost.

V pismu Evstohiji Hieronim spregovori o vlogi Božje besede za življenje device, katere Ženin je sam Kristus. »Vedno naj te zasebnost tvoje sobe varuje, vedno te ljubkuje tvoj Ženin v notranjosti. Ko moliš, se pogovarjaš z Ženinom. Ko bereš, On

Pred preprostimi starkami je lahko razlagati Sveto pismo, pravi nadalje Hieronim, a obstaja veliko ljudi, ki to počnejo zaradi lastnega ugleda in tako naredijo veliko škodo. Razlagajo, pa sami ne razumejo. Sveto pismo ni namenjeno utemeljevanju naših prepričanj, temveč nas uvaja v živo skrivnost srečanja z živim Božjim nagovorom, kar zahteva predanost.

⁴ Aline Canellis, »Jerome's hermeneutics. How to exegete the Bible?«, V: Tarmo Toom (ed.), 2016. *Patristic Theories of Biblical Interpretation: The Latin Fathers*, Cambridge: University Press, str. 49–76.

⁵ Ep. 120, Praef.

⁶ V slovenščini imamo na voljo dve knjigi izbranih Hieronimovih pisem, ki so izšla leta 1941 kot 3. in 4. zv. v zbirki *Cerkvenih očetov izbrana dela*, pripravil jih je dr. F. K. Lukman. Posodobljena besedila so dostopna tudi na spletu: <http://www2.arnes.si/~supmpsel/patres/hieronim/index.html> Latinski izvorniki: <http://www.patrologia-lib.ru/patrolog/hieronim/epist/index.html>.

⁷ Ep. 43.1.

⁸ Ep. 58.9.

⁹ Ep. 53.1.

¹⁰ Ep. 53.7.

Hieronimova votlina v Betlehemu
Avtor fotografije: Samo Skralovnik

govori tebi (*Oras, loqueris ad Sponsum: legis, ille tibi loquitur*).¹¹ Devico lahko simbolno razumemo tudi kot človeško dušo, poslušanje Ženina in občevanje z Njim v duši pa se zgodi v molitvi in pri branju Svetega pisma.

Hieronim omenja branje Svetega pisma, ki je temelj skupnega meniškega življenja. Ko opisuje cenobitske menihe v Egiptu, razloži, da zjutraj skupaj pojejo psalme in berejo Sveto pismo.¹² Poudarja torej občestveni vidik poslušanja Božje besede.

V pismu duhovniku Nepotijanu, nečaku škofa Heliodorja, Hieronim na splošno opisuje dolžnosti in primeren način življenja duhovnikov in menihov. V nasprotju s posvetnim obnašanjem duhovščine Nepotijana spodbuja: »Pogosto beri Sveto pismo (*Divinas Scripturas saepius lege*). Nikoli ga ne odloži iz svojih rok. Uči se, kar hočeš učiti.«¹³ Hieronim močno poudari potrebnost temeljitega znanja nauka, ki izhaja iz Svetega pisma in varuje pred stranpotmi. To poznavanje božanskih nauk pa mora biti tesno povezano z življenjem. Ničvreden je učitelj, ki »s polnim trebuhom govori o postu«. Kristusov duhovnik mora biti enoten, celovit; v njem sovpadajo usta, um in roke: »*Sacerdotis Christi os, mens, manusque concordent*«.

V pismu Principiji Hieronim opisuje njeno najboljšo prijateljico Marcelo, ki je gojila veliko ljubezen do Božje besede. »Njeno navdušenje

nad Svetim pismom je bilo neverjetno. Vedno je pela: »Gospod, reši mojo dušo pred lažnivimi ustnicami, pred jezikom prevare.« (Ps 120,2) in besede, ki opisujejo popolnega moža, ki »se veseli v Gospodovi postavi in premišljuje njegovo postavo podnevi in ponoči.« (Ps 1,2).¹⁴ Premišljevanje Gospodove postave ni razumela kot ponašanje že napisanega, kakor to razumejo farizeji med Judi, temveč je razumevala v dejanjih, kakor pravi apostol: »Najsi torej jeste ali pijete ali delate kaj drugega, vse delajte v Božjo slavo.« (1 Kor 10,31). Skladno s psalmistovimi besedami: »Iz tvojih ukazov zajemam razumnost« (Ps 119,104), je doumela, da je samo tako mogoče pridobiti razumevanje Božje besede.

3. Ljubezen do Kristusa v Svetem pismu

V komentarju knjige preroka Izaija Hieronim zapiše slavne besede, da nepoznavanje Svetega pisma pomeni nepoznavanja Kristusa, njegove moči ter modrosti. Poznavanje pomeni tudi trud za študij jezikov izvirnikov, predvsem pa pogosto branje in molitev. V človeških jezikih se nam odkriva jezik vere. Sveto pismo je orodje, »s katerim Bog vsak dan govori vernim«.¹⁵ Hieronim nas s svojim zgledom in besedami uči ljubezni do Božje besede: »Ljubi Sveto pismo in modrost bo ljubila tebe; ljubi ga predano in boš varen.«¹⁶

¹¹ Ep. 22.25.

¹² Ep. 22.35.

¹³ Ep. 52.7.

¹⁴ Ep. 127.

¹⁵ Ep. 133.13.

¹⁶ Ep. 130.20.

PREUČEVANJE NEKATERIH SVETOPISEMSKIH SIMBOLOV

Frederic Manns, OFM¹

Štiri rajske reke, simboli Svetega pisma

»Reka s svojimi tokovi razveseljuje Božje mesto.«
(Ps 46,5)

Prva simbolična razlaga štirih rajske rek sega do modrega Ben Siraha. V poglavju 24,23 svoje knjige primerja *Toro* z modrostjo štirih rek: »*Tora* je polna modrosti, kakor Pišón vode, kakor Tigris v dneh zgodnjega sadja. Pamet razliva kakor Evfrat vodo, kakor Jordan v dneh žetve. Vzgojo izžareva kakor Nil, kakor Gihon v dneh trgatve.« Jordan in Nil pridruži štirim rekam raja.

Tudi krščanska literatura skladno s svojim gledanjem uporablja simboliko štirih rajske rek. Tako Barsaba Jeruzalemski, avtor komentarja Prve Mojzesove knjige, ki je bil objavljen v gruzijski, piše: »Kaj je raj, če ne Božja Cerkev, glede na to, da je sem postavil človeka, da bi delal za pravičnost in pazil na njegove zapovedi. Iz Edena teče reka in namaka raj, kjer se potem razdeli v štiri glave. Ta skrivnost je slavna. Katera reka obliva raj, če ne Kristus, ki namaka Cerkev. In štiri reke, ki se ločijo od nje, niso nič drugega kot štiri glave Kristusovega evangelija, ki namakajo ves svet.«

Štiri reke so štirje evangeliji, ki morejo svet narediti rodovit in mu dati vodo Duha. Sveti Avguštín v delu *O Božjem mestu* 13,21 predlaga isto tipološko branje štirih evangelijev, kot jih simbolizirajo štiri rajske reke. Božja beseda omogoči človeku, da se vrne v vrt, po katerem se Bog spreha ob uri, ko piha lahen večerni vetrič.

Hieronim v *Predgovoru k Matejevemu evangeliju* (24) to simboliko obogati: »Iz te Cerkve kakor iz

raja privrejo štiri reke. Ima štiri vogale in štiri obroče, po zaslugi katerih jo, tako kot skrinjo zaveze, varuhinjo postave, nosita dva drogovala, ki ju ni moč odstraniti.« Betlehemiški ekseget tukaj poveže štiri reke s skrinjo zaveze. Skrinja je bila namreč obešena na štiri zlate obroče. Štiri reke omogočijo vesoljni zavezi, da se izpolni.

V srednjem veku so štiri rajske reke združili s štirimi pomeni Svetega pisma. V spomin priključijo tudi štiri kolesa evangelijskega voza, ki ga je napovedal Ezekiel. Drugi avtorji so spletni vezi med štirimi rekami in štirimi stebri shodnega šotora. Tem simbolom je skupno število štiri.

Predstavitev Svetega pisma kot rajske rek pomeni, da se Božja beseda istoveti z vodo. Sveto pismo je v vodi že videlo simbol Besede. Voda je bila tudi simbol Božjega Duha. Stara zaveza je vodo in Duha večkrat postavila skupaj (1 Mz 1,1; Iz 32,15-20; Ezk 36,25-27; Iz 44,3-4; Jl 3,1; Zah 12,10; Ps 51,9-13). Duh, ki je navzoč pri prvem stvarjenju, je navzoč tudi pri novem stvarjenju.

Poistovetiti Sveto pismo z rajske rekami pomeni tudi vključno priznati, da Božja beseda odpira vrata vrta, v katerem je Adam živel v domačnosti z Bogom, in da je bil Adamov poklic spolnjevati zapovedi. Človek se lahko uresniči samo v zvestobi dialogu z Bogom. Sicer pa vemo, da je tema Cerkve-raja zelo stara, glede na to, da jo Hipolit Rimski uporablja že v *Razlagi Daniela* 17 tako kakor Irenej v delu *Zoper krivoverstva* 5,10,1. Cipurijan jo povzame v svojem *Pismu* 73.

Predstaviti evangelije kot štiri reke, ki razlivajo vodo Duha po vsem svetu, pomeni posredno priključiti v spomin duhovno branje Svetega pisma. To prenovi sveta omogoči Duh, ki je navzoč v Svetem pismu. Vse Sveto pismo je usmerjeno h Kristusu in samo kristološko branje Stare zaveze omogoči okušanje njenega bogastva.

Poistovetiti Sveto pismo z rajske rekami pomeni tudi vključno priznati, da Božja beseda odpira vrata vrta, v katerem je Adam živel v domačnosti z Bogom, in da je bil Adamov poklic spolnjevati zapovedi. Človek se lahko uresniči samo v zvestobi dialogu z Bogom.

¹ Odlomek iz knjige *Simfonija Besede. Na poti k teologiji Svetega pisma*. Prevedel: Stanislav Zore. 2012. Ljubljana: Založba Brat Frančišek.

Srebro Božje besede

»Tora tvojih ust je zame boljša kakor tisoči zlatnikov in srebrnikov.« (Ps 119,72)

Zlato in srebro sta zelo iskani dragoceni kovini. Njuna vrednost se meri po tem, koliko sta bila očiščena v topilnici. Psalm 11,7 daje Božji besedi tole nenavadno opredelitev: »Gospodovi izreki so čisti izreki, srebro, prečiščeno v topilnici, sedemkrat očiščeno.« To razlago povzemajo komentariji prilike o talentih. Tema je bila zanj zelo primerna. Najstarejši komentar prilike o talentih prihaja iz *Psevdo-klementinskih homilij*. V razlagah prilike je pogosto naveden neki logion (izrek), ki ga pripisujejo Gospodu: »Bodite izkušeni menjalci denarja.« Leni služabnik je grajan, ker se je umaknil, ko bi moral delovati kot bankir. Njegovo poslanstvo je bilo v tem, da preveri Gospodove besede. V *Homiliji* 3,61,1 avtor piše: »Na tebi je, da preveriš besede, kakor bankirji preverjajo pristnost zlata.« Poslanstvo Petrovega naslednika je, da prepozna Gospodove izreke in določi njihovo pristnost. Srebro je torej simbol besed Svetega pisma.

Justin v *Razgovoru* 125,1 začrta vzporednico med priliko o sejalcu in priliko o talentih. Ta sopostavitve omogoči, da talent razlagamo kot znamenje Božje besede. Klemen Aleksandrijski v svojih *Stromatih* ponovi, da je denar, ki je bil zaupan služabnikom, Božja beseda, za katero so ljudje odgovorni med gospodarjevo odsotnostjo.

Ko Origen v svoji *Homiliji o Tretji Mojzesovi knjigi* 3,8 razlaga zapoved, da je treba plačati šekel za svetišče, opredeljuje šekel kot Gospodov denar. Denar je Božja beseda in ima Božji kov in podobo Besede. Gnostiki uporabljajo ponarejeni denar. V njegovi *Homiliji o Druzi Mojzesovi knjigi* 13 in v *Homiliji o Jeremiju* 20,3 je sporočilo podkrepljeno: talenti simbolizirajo Božjo besedo, ki jo je treba živeti in oznanjati.

V stari razlagi Visoke pesmi – razlaga je ohranjena v latinskem prevodu – Origen pojasnjuje, da je razlika v talentih, ki so bili zaupani služabnikom, v njihovi različni sposobnosti prehajanja od črke k duhu. Narediti talente rodovitne, obsega dva vidika: osebno vajo, da bi prišli do poglobitve, in širjenje Besede prek poučevanja.

Tudi Irenej Lyonski pozna razlago talentov kot simbola Božje besede. V *Zoper krivoverce* 3,17,3 se njegov komentar prilike o usmiljenem Samarijanu posredno navezuje na komentar prilike o talentih: »Gospod je človeka, svojo najdražjo dobroto, ki je padel v roke razbojnikov, zaupal Svetemu Duhu. Obvezal mu je rane, dal zanj dva denarija, da bi potem, ko bi prek

Duha prejel odtis podobe in napisal Očeta in Sina, oplemenitili denar, ki nam je bil zaupan, in ga tako pomnoženega vrnili Gospodu.«

Denar, ki je zaupan Duhu, je človek, ustvarjen po Božji podobi. Pri očetih se evangelijska besedila medsebojno pojasnjujejo in razlagajo.

Kromacij Oglejski povzema alegorično eksegezo Aleksandrijevc: »Cerkev se imenuje tudi trgovsko podjetje, vendar je to duhovna trgovina, v kateri se na obresti ne posoja zemeljski denar, pač pa nebeški; v kateri se ne ustvarjajo tuzemski denarni dobički, ampak se pridobi nebeško kraljestvo [...]. Gospodova Cerkev nam vsak dan na obresti posoja denar Božje besede, nebeški nauk; mi jo naredimo zelo donosno, če jo izročimo Gospodu z dobičkom odrešenja in vere. S tem denarjem so apostoli opravili tako velike stvari, da so za Boga pridobili ves svet.« (*Govor* 4,3)

Ko Ambrozij razlaga Lukov evangelij, vidi v priliki o talentih simbol darov, ki so bili dani Izraelu: »Z desetimi minami lahko razumemo deset zapovedi, to se pravi, nauk *Tore*, s petimi minami pa pravila obnašanja [...]. Sveto pismo ni samo prečiščeno srebro. Je tudi jedrnata Božja beseda, skrajšana Beseda, ki povzema celotni Božji načrt.«

Cerkveni očetje enako predstavljajo Novo zavezo kot »jedrnat besedo«. Izraz »jedrnat beseda« ali »skrajšana beseda« je navedek Iz 10,23 (LXX). V tem besedilu prerok naznanja, da bo Gospod v kratkem izpolnil svojo besedo, kar pomeni naden prihod nesreče. Grški prevod tukaj pokaže drugačno branje. Za predstavitev ideje, da se je Gospod odločil iztrebiti vso zemljo, je prevajalec grškega Svetega pisma izbral glagol »z rezom skrajšati« (*syntemno*), za kar je potem latinski prevajalec uporabil dva glagola: končati (*consummare*) in skrajšati (*adbreviare*). Za grškega in latinskega bralca lahko izraz pomeni skrajšano besedo. Namesto da bi razumeli, da bo Gospod izpolnil odločitev o iztrebljenju, je grška inačica uveljavila drugačno branje: »Gospod bo spregovoril skrajšano besedo nad vso zemljo.« Od svetega Ireneja ta izraz označuje evangelij kot kratko besedo v nasprotju z gostobesednostjo *Tore* (*Prikaz* 87). Origen v svoji *Razlagi pisma Rimljanom* 7,19 potrjuje, da se skrajšana beseda nanaša na evangelij, ki je povzetek celotnega razodetja. Tako naj bi besedilo Iz 10,23 napovedovalo, da bo Bog svojo besedo širil v jedrnati obliki evangelijev.

BIBLIČNA SKUPINA IZ TOLMINA

Naj ti, draga bralka in dragi bralec, najprej pošljemo lep pozdrav iz osrčja Posočja. Tu, pri nas, je eden najlepših biserov narave – Soča. Smo na njeni sredini, v njenem osrčju. Smo v osrčju lepote. Podobno imamo tudi na duhovnem področju biser, ki je dostopen tako rekoč vsakomur in mu pravimo Sveto pismo. Naša biblična skupina bi ti rada iz osrčja Svetega pisma podelila nekatere misli. Ker zadnjih nekaj let »okušamo« Markov evangelij, bi s teboj podelili nekaj svetopisemskih utrinkov nekaterih članov, ki so del te skupine tudi do 20 let.

Veliko je stvari, ki v Markovem evangeliju nagovarjajo, saj nagovarja vsaka prilika posebej, ker jih je izrekel Jezus. Sedaj mi prihaja na misel prošnja Zebedejevih sinov, ko rečeta: »Učenik, želiva, da bi nama storil, karkoli te bova prosila«. In Jezus odgovarja: »Ne vesta, kaj prosita«. Kolikokrat mi prosimo Boga, pa pravzaprav ne vemo, kaj prosimo, in mislimo, da so naše prošnje (želje) najboljše, kar se nam lahko zgodi. Bog pa jih presoja drugače in nam daje svoje darove po svoji presoji.

Erika

Največkrat se spomnim odlomka o Jezusovem spremenjenju na gori. To pa zato, ker pri molitvi svetlega dela rožnega venca – ki je na gori razodel svoje veličastvo – pomislim na to, kako preseščeni so bili Peter, Jakob in Janez, ko so videli Jezusa v vsem veličastvu.

Lucija

Nagovoril me je odlomek Mr 10,13-16. Biti moramo kakor otroci, ki nimamo nič in hkrati vse, ki živimo iz zastonske ljubezni, če pustimo, da se nas Jezus dotakne. Jezus, ki je Božje kraljestvo med nami.

Tončka

Zakaj smo v biblični skupini?

V biblično skupino sem se vpisala, da bi Sveto pismo – Jezusovo življenje – bolje spoznala. Ko sem v Cerkvi poslušala evangelij, mi velikokrat ni bilo razumljivo, kaj mi hoče Jezus povedati za moje življenje. Včasih sem si določena besedila napačno razlagala. To sem opazila, ko sem začela hoditi k biblični skupini.

Danica

Kaj nam pomeni Sveto pismo?

Šele v zrelih letih sem Sveto pismo natančneje, bolj pazljivo brala. Povod za to je bil, da sem ga naglas brala svoji skoraj slepi mami. To me je nekako prisililo, da sem določeni odlomek prebrala prej vsaj dvakrat. Tudi sedaj ga – po dolgem času – še vedno berem in se čudim.

Vida

Ob kateri priložnosti smo prvič dobili svoje lastno oziroma družinsko Sveto pismo in kdaj?

Ko sem imela približno 12 ali 13 let, nam je župnik priporočal, naj kupimo Sveto pismo v dveh knjigah. Ampak takrat so bili težki časi in nismo imeli denarja. Tako da smo komaj zbrali dovolj denarja, da je tata kupil knjigi. Bili sta zelo dragoceni.

Rozka

Družinsko Sveto pismo s slikami smo v naši družini dobili po mamini zaslugi, ko sem bila še osnovnošolka. Skupaj smo ga v družini listali (lepe slike), prebirali, nismo pa znali poiskati bistva. Po mnogokratnem listanju in prebiranju sem bila nad vsem razočarana, saj *knjiga vseh knjig* ni dala tega, kar bi po moje morala. Zato sem si zadala, da bom to nekoč ugotovila. Danes moram povedati, da mi je pristop k prebiranju Svetega pisma v zadnjih letih zelo pri srcu. To je to, kar sem iskala. Ob razumskih razlagah v prvih letih mojega obiska biblične skupine sem se počutila kakor gluhi človek na koncertu.

Metoda

Naj nam dobri Bog pomaga odpirati svoja srca Njegovi besedi, da bo padala v dobro, rodovitno zemljo – vsakdanje življenje.

Marko Sabotič

Avtor fotografije: Marko Sabotič

Zakaj naj pišemo Božji in ne božji?

V Slovenskem standardnem prevodu sem na svoje veselje našla zapisano Božji in ne več božji. To se mi zdi bolj spoštljivo. Tako je zdaj tudi v precej verskih knjigah, revijah ter časnikih. Ni pa v vseh in za to mi je žal. Saj se Božji nanaša na Boga, mar ne? In – ali ne bi bilo prav tudi zaimke, ko pomenijo Boga, pisati z veliko začetnico, kot On, Njemu, Njegov itd.?

Med pripravljanjem Slovenskega standardnega prevoda Svetega pisma se je odprlo vprašanje, ali bomo BOŽJI, kadar izraža svojino, še naprej pisali z malo začetnico ali bomo prešli na veliko. To vprašanje smo odprli, ker smo se zavedali, da je velika začetnica na tem mestu bolj upravičena in izpričana kot mala. Po slovenskem pravopisu se namreč svojilni pridevniki iz lastnih imen pišejo z veliko začetnico, tako Mojzesov, Aronov, Marjetin kot tudi Reksov, Sultanov itd. Sveto pismo pričuje o Bogu in pogosto govori o Božji besedi, Božjem ljudstvu, Božji slavi ... To dobesedno pomeni beseda Boga, ljudstvo Boga, slava Boga ... Bilo bi bolje, če bi se svojilni pridevnik glasil Bógov -a -o, a ta beseda ni živa. Zato je na njeno mesto stopil pomensko širši pridevnik BOŽJI, ki poleg svojilnosti izraža tudi vrstnost. Kadar izraža svojilnost, torej pripadnost osebi svetopisemskega Boga, je logično, da ga pišemo z veliko začetnico kakor ostale svojilne pridevnike oseb oziroma bitij. To je potrdila tudi pravopisna komisija pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti z uradnim odgovorom 5. marca 1984: »Glede pridevnika božji je komisija menila, da se Božji piše z veliko začetnico, kadar gre za individualno svojino (tako je zapisano tudi v slovnici)«.

Verniki to odločitev z veseljem pozdravljamo. Po Svetem pismu je Bog Oče, je OSEBA in vstopa v osebni odnos s človekom, ga ljubi, rešuje, mu odpusča ... Bil je čas, ko se je razglašalo, da Bog ne obstaja, da je le človeška izmišljotina. Skladno s tem je bil omalovažujoče ali brezbrizno pisan z malo začetnico, kakor je marsikje še danes. Po tej logiki se seveda tudi BOŽJI piše z malo začetnico, saj izraža svojino nekoga, ki ne obstaja. Zakaj neki bi ga tako pisali verni? Se pa zapis božji z

malo ni pojavil šele z uradnim razglašanjem neobstoja Boga, temveč proti koncu 19. stoletja. Prej so namreč Božji pisali z veliko začetnico. To vidimo npr. v Japljevem (1744–1807) in Wolfovem (1856–1859) prevodu Svetega pisma.

Kot smo že rekli, Sveto pismo govori o Bogu kot tistem, ki daje obstoj vsemu, kar obstaja. Iz tega izhaja temeljni razlog, zakaj Božji pišemo z veliko začetnico. Izraža namreč pripadnost najvišjemu Bitju, od katerega vse živi. Če bi BOŽJI pisali z malo, bi to bila edina izjema, da se svojilni pridevnik iz lastnega imena piše z malo. In to prav pri Bogu! Tudi ostali slovanski narodi razmišljajo in so razmišljali in čutili enako, saj vsi pišejo BOŽJI z veliko začetnico.

Če povzamemo: kadar gre za svojino in se vprašamo čigav, pišemo BOŽJI z veliko: Božja beseda, Božja volja, Božja milost, Božja mati itd. Kadar pa je BOŽJI rabljen v vrstnem pomenu, kadar odgovarja na vprašanje kateri, se piše z malo začetnico, npr. Marijino božje materinstvo, božja in človeška narava v Kristusu ... Včasih pa lahko izraža tako svojilnost kot vrstnost. Takrat se pisec sam odloči, kateri pomen bo sprejel.

Sprašujete še, ali ne bi iz spoštovanja uporabljali veliko začetnico tudi pri zaimkih, ko se ti nanašajo na Boga. Pravilno je tako z malo kakor z veliko začetnico. Mala začetnica pri teh zaimkih je mnogo bolj uveljavljena, splošno sprejeta in ne deluje nespoštljivo. Tudi v Svetem pismu so zaimki zapisani po tem splošnem načinu. Pisanje zaimkov, ko se ti nanašajo na Boga, z veliko začetnico, deluje slovesno, povzdignjeno in literarna vrsta besedila včasih kar kliče po njej. Nisem pa gotova, da vam v kakšni publikaciji, kjer boste želeli objaviti tako napisan članek, ne bodo hoteli ta žlahtni dodatek spremeniti v bolj prozaično obliko z malimi začetnicami.

Sveto pismo govori o Bogu kot tistem, ki daje obstoj vsemu, kar obstaja. Iz tega izhaja temeljni razlog, zakaj Božji pišemo z veliko začetnico. Izraža namreč pripadnost najvišjemu Bitju, od katerega vse živi.

MNOGOVRSTNE DEJAVNOSTI NA SVETOPISEMSKEM PODROČJU

Avguštinski samostan Kloster Neustift

Srečanje Katoliške biblične federacije v Srednji Evropi

Biblična gibanja v Evropi, včlanjena v svetovno Katoliško biblično federacijo, se delijo v dve subregionalni skupini. Slovensko biblično gibanje spada v srednjeevropsko skupino, ki šteje petintrideset članic od Danske do Rusije. Od 15. do 18. oktobra 2017 je v Closter Neustiftu na Južnem Tirolskem v Italiji potekalo srečanje predstavnikov gibanj te skupine. Udeležilo se nas je osemnajst predstavnikov, ki smo podelili izkušnje svojega dela v biblični pastoralni. Bivali smo v veliki zgradbi častitljivega avguštinskega samostana, ki razvija številne pastoralne, med njimi tudi biblične dejavnosti.

Generalni tajnik federacije je posredoval poročilo o srečanju koordinatorev regij v Rimu. Večino časa pa smo posvetili predstavitvi dejavnosti bibličnih gibanj v posameznih deželah. Gibanja izdajajo literaturo, ki osvetljuje Božjo besedo pod različnimi zornimi koti in za različne starostne skupine, najsibo knjige, revije, nedeljske liturgične

liste, ter urejajo spletne strani. Veliko pozornost namenjajo tudi izobraževanju in oblikovanju voditeljev biblične pastore, bibličnim seminarjem, posebej ekumenskim, raziskovanju in branju Svetega pisma idr. V posameznih deželah izvajajo biblične tečaje in tedenske programe za otroke, mlade in družine, *lectio divina*, narodni projekt branja Svetega pisma. Obstajajo biblična univerza, spremljana prek televizije. Predvajajo biblične pridige na televiziji in biblične kvize za različne skupine. V posamezni deželi so si na primer zastavili cilj, da ustanovijo biblično šolo v vsaki župniji. Obstaja veliko bibličnih skupin. Tudi v Sloveniji imamo biblično šolo *Evangelii gaudium*, revijo *Božja beseda danes*, mednarodna revija *Beseda med nami*, biblične skupine, Nedeljo Svetega pisma, svetopisemski maraton ... Obogateni s podeljevanjem razgibanih dejavnosti v biblični pastoralni si bomo še naprej prizadevali, da bo Sveto pismo vse bolj vstopalo v naše življenje in navdihovalo naše odločitve, da bodo vedno bližje Božji zamisli.

NEDELJA SVETEGA PISMA

28. januarja 2018

Z BOGOM V DRUŽINI

»Kakor je svet ta, ki vas je poklical, bodite tudi sami sveti.« (1 Pt 1,15)

SLOVENSKO BIBLIČNO GIBANJE

vabi vse prijatelje Božje besede na srečanja po škofijah ob 15. uri

CELJE, Dom sv. Jožefa, p. Janez Poljanšek

VIPAVA, Škofijska gimnazija, škof dr. Jurij Bizjak

LJUBLJANA, Antonova dvorana, Vič, akad. dr. Jože Krašovec, dr. Iva Nežič Glavica

MARIBOR, Teološka fakulteta, doc. dr. Samo Skralovnik

VELIKI GABER, župnišče, Petra in Matej Berčan

SBG, Poljanska 2, Ljubljana
041 603 567
031 359 560
www.sbg.rkc.si
sbg@rkc.si